HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

2 AĞUSTOS 1996 CUMA SAYI:13 FİYATI: 60.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

bu resimdeki amca kim anne

ÖKÜZ'ün Nobel'i EŞBER YAĞMURDERELİ'ye..

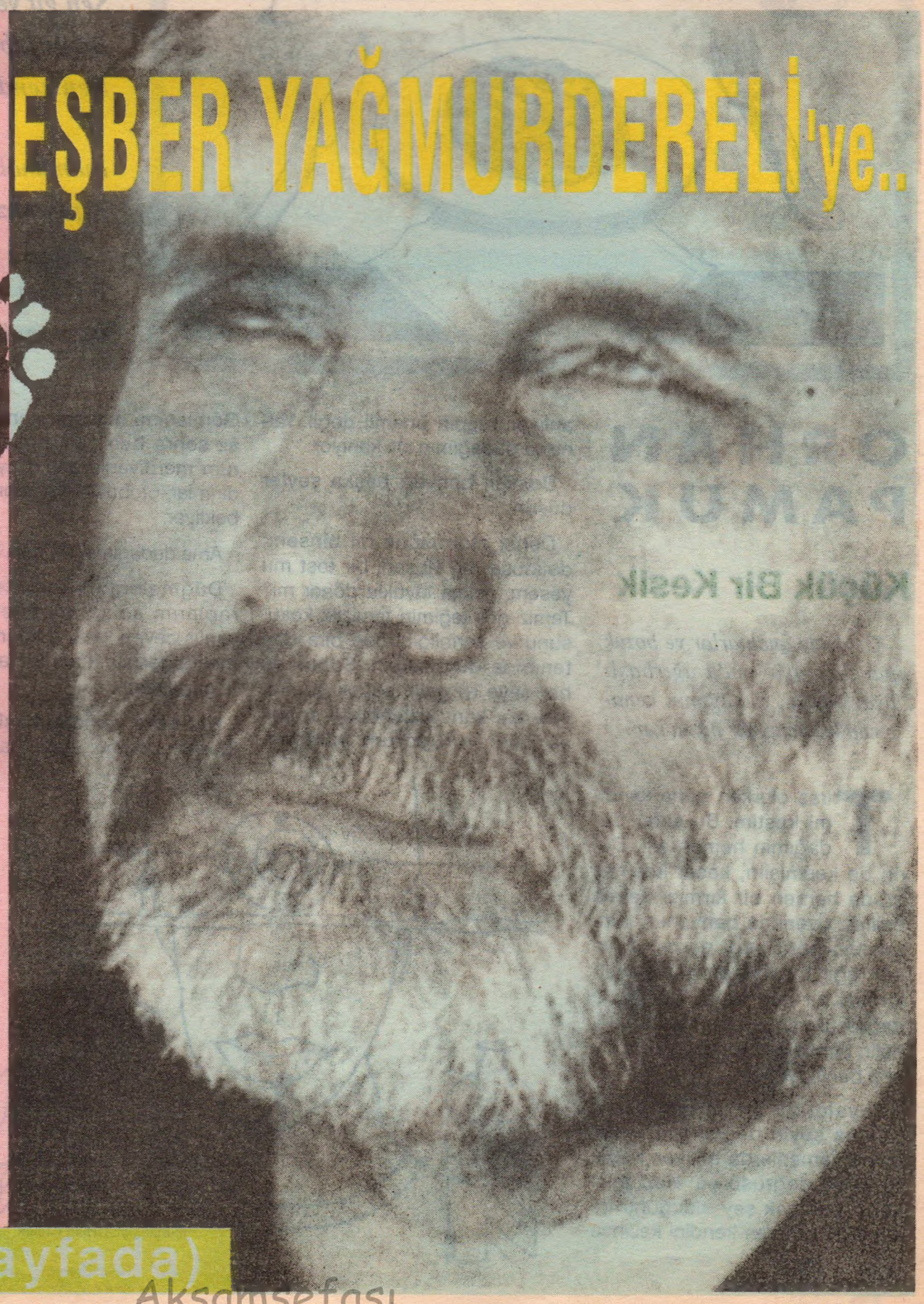

(yazısı orta sayfada)

Akşamsefası

CAN YÜCEL

Muhabbet

Bir fasulye çimleniyordu
Çiseledikçe yağmur.
Koştum vardım ki yanına
Anlasın ne nimet olduğunu
***Sen git yerine!** dedi Ayşa Kadın*
Böyle kibar erkeğin ayağ'na
Ben kendi ayağ'mnan gelirim

Bu muhabbeti görünce uzaktan
Kıpkırmızı oldu biberiye

Bayram nedir ki dedim kendi kendime
Bayram bir ömürdür ben gibi bir deliye

ORHAN PAMUK

Küçük Bir Kesik

Cebimde anahtarlar ve bozuk paralar, ayağımda ağırbaşlı ayakkabılar, dudağımın kenarında kurumuş bir nokta kan.

Tıraş olurken gene kendimi kestim. Bu sefer dudağımın hemen altı. Derin de kesmişim, keser kesmez orada hemen bir kırmızı damla belirdi. Üzerinde banyonun lambasının parıl parıl parladığı ve ağır ağır büyüyerek genişleyen kırmızı bir kan topu. Yıkayınca dağıldı. Benim yüzüm de hep aynıdır. Kimse fark etmiyor, ama bu hep benim yüzüm.

Hayatın bir tekrar olduğunu, pek az şeyin değiştiğini insan böyle zamanlarda anlıyor. Hayır, belki de doğrusu şu: Hep aynı kalan pek çok şey olduğunu insan tıraş olurken kendini kesince anlıyor. Hiçbiri önemli değil. Yalnızca dudağımın altı kanıyor.

Boşver, boşver; başka şeyler düşün.

Deniz otobüsüne mi binsem, dolmuşa mı? Kaşarlı bir tost mu yesem, yoksa tavuklu döner mi? Temiz gömleğimin temizlik kokusunu ve serinliğini ben birazdan tenimde duyacağım. Soğuk su her şeye iyi gelir, soğuk su. Soğuk sü, kanı hızlandıran soğuk su seni vuruyorum yüzüme. Gömleğim, masam, sandalyem; az sonra ben bakın nasıl iniyorum merdivenlerden. Hayat, kaldırımlar, otobüsler ve kapılar beni bekliyor.

Ama dudağımın altı hâlâ kanıyor.

Düğmelerim kopar hep, çoraplarım söküktür, telefonlara yanlış cevap verir, gönlünüzü almakta gecikir, köşede pat, sizinle çarpışırım.

Her şeye yeniden başlayalım. Musluk. Lavabo. Ayna. Hacımlarla yapılmış dünya. Böyle olacağını bilseydim daha bir dikkat ederdim.

Kan çıkmasın dışarı. İçerde kalsın şeytanlar, vahşi rüyalar, karanlık fırtınalar.

Bakın bana, elimde titiz ve becerikli bir cerrah gibi tuttuğum tıraş bıçağım, sapı zarif, kenarı narin ve keskin, kendimi her sabah ne de ciddi ve kansız ameliyat ederim. Gördüğünüz gibi ben bir erkeğim. Cebimde anahtarlar ve bozuk paralar, ayağımda ağırbaşlı ayakkabılar, dudağımın kenarında kurumuş bir nokta kan.

Durun da sizin hayatınızı da halledeyim, eksik ne varsa bitireyim, sizin dertlerinizi de bir hamlede çözüvereyim. Öyle değil böyle, şöyle olmayacak böyle olacak, şunu yapın, bunu düşündüm, bu cevabım ve duruşum nasıl?

Evet, biliyorum, sabah tıraş olurken, beyaz yakalı bembeyaz gömleğim, onu demiyordum, siz farkettiniz, dudağımı, dudağımın altını mı, fark etmemişim, demek ki kesmişim.

Ben böyle şeylere aldırış edecek biri olsaydım, aldırış mı ederdim canım ben o zaman böyle şeylere?

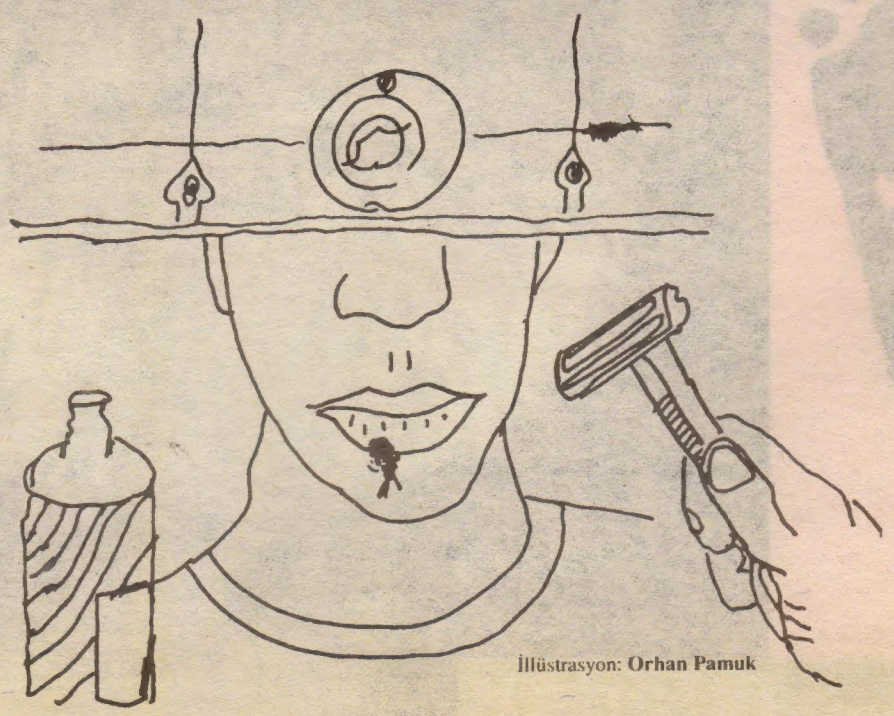

İllüstrasyon: **Orhan Pamuk**

Akşamsefası

imza: bir dost

(*met-üst*'ün sayfası)

harbi hüzün, barbie hüzün

peki nedir, bu hüzün.. ki hep naçar, açar bizi.. çiççek gibi gösterir.. harbi hüzün, barbie hüzün olar mı.. timsah gözyaşları ile martı haykırışları

sel basar, ağıt yakarız.. deprem olur, ağıt yakarız.. sürü'ye kurt dalar, oturur, ağıt yakarız.. peki ağıt, çare midir.. ağıt yak, molla desinler, mahallesinden miyiz.. hüzünlü daha bir yakışıklı, daha bir güzel mi oluruz.. hüzün biz'de bir meziyet.. bu meziyet, bir eziyet

aynı dere'de iki kere yıkanamazken, aynı yerde iki, üç ve katları kadar deprem olmasında hüzün, öfke katkılı değil midir

harbi hüzün, bir sisyphos estetiği taşır.. tepeden tırnağa çaresiz, yerden ozona başka şans yoktur.. barbie hüzünde bir bürokrat kayıtsızlığı mevzubahis

hüzün tekrarlandıkça, laçkalaşır.. akılsız hüznün cezasını ayaklar çeker.. aynı dere'de iki kere hüzünlenilmez.. hüzün dank diye gelir.. hüzün kodu mu oturtur.. harbi hüzün, tortulanır.. tortulanır, şarap olur.. yıllanır, yıllandıkça, kallavileşir.. yüze ezgi, çizgi oturur.. barbie hüzün, sirkelenir.. sirkelenir, heba olur.. yıllandıça, kurtlanır.. sek sirke, hasar verir bünye'ye.. sek şarap, batna ciladır, icabında.. (hayır.. sirkenin yeri ayrı, şarabın yeri ayrı.. mevzu o değil.. ikisi de güzel sıvı.. lakin hüzün.. mevzu başka)

biz'im hüznümüzde yamuk bir durum vaziyeti var usta.. biz'im hüznümüzde akıl yok, mantık yok.. biz'im hüznümüz üretmiyor, verem ediyor.. biz'im hüznümüz çoğaltmıyor, kanser ediyor.. biz'im hüznümüz erdirmiyor, yıldırıyor.. biz'im hüznümüz, gıdıklasan gülecek.. bizim hüznümüzün sinirleri bozulmuş.. bizim hüznümüz canından vazgeçmiş.. biz'im hüznümüz, müebbet.. trajedi barındırmıyor.. bizim hüznümüzde parodi tadı, fıkra serinliği, intihar kolaylığı var.. bizim hüznümüz, fason.. bizim hüznümüz, ne lolita, ne de james mason.. biz'im hüznümüz, buğulu anason..

en harbi hüzün veren bir türkü hilafsız, "manda yuva yapmış söğüt dalına / yavrusunu sinek kapmış gördün mü" türküsü mesela.. mesela'nın meali muhtelif.. (kalenin kapısını kim kırdı, kaya kırdı, kaya kırmaz, kaya'nın küçük kardeşi kerim kırdı) absürd bu ülke'nin en baba, ana fikri.. gerçek bu ülke'nin akşamdan kalma hâli... harbi hüzün, kara mizah.. barbie hüzün, naylon-maylon

aynı dere'de iki kere yıkanamazken, aynı memlekette bunca aynı hüzün.. offf.. akşam oldu hüzünlendim ben yine.. oldu mu yani.. hasret kaldım gözlerinin rengine.. oldu mu yani.. elin armut mu topluyor usta.. haydi kavuş, yaşıyorsun.. acılar da hak edilir.. hüzünler de bok edilir.. bu hüzün, yamuk usta.. bu hüzün, hem meziyet, hem eziyet.. bu hüzün, hem **"OFF"**, ulann, **"OHH"**.. hem **"OHH"** ulann, **"OFF"**.. bu hüzün, tanımsız.. bu hüzün sankiii.. yani.. şey.. kem.. küm.. gak.. guk.. hık.. mık.. cık cık.. sus uleeeennn.. **imza:bir dost**

on üç artı bir

../..

malazgirt ovası'nda
görünmez sarı levha:
ayağınızı anadolu'ya silin
kılıcınızı bizans'a asın
durmayı mezarlıkta
folklörü at üstünde
icad etmiş bir zilyet
yol üstündeler diye yoldur
gerili ip kuru toprak
bir atı övdüğü kadar
kalmış mı tebaasına
tarih patinaj talih sürmenaj
-son hareketi yapamıyoruz-
ankara ankara jüri ankara

../..

on üç artı bir

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, kilitlenmeyen telefon icat etmenin şerefini yaşayabilecek miyiz? (II)

Dikkatli okurlarım gayet iyi hatırlayacaklardır, geçen haftaki yazımda, maalesef bu konuda da umutsuz olduğumu belirtmiş ve "Telefonun delikleri içinden" şarkısının toplumsal boyutlarını değerlendirdikten sonra şöyle demiştim: "Bunlar, şarkıda belirtildiği gibi ufak tefek parmakların yüzünden meydana gelen tatsızlıklar. Bir de koca koca adamların, dolma gibi parmakların çıkardığı telefon rezaletleri var ki, onlara da önümüzdeki hafta değineceğim..." Esasen bu, hiç de hazzetmediğim bir konudur. Ama, canımın istediğini değil, sorumlulukların gerektirdiğini yapmak zorundayım. Ne acı...

Genç okurlarım pek bilmezler, Muazzez Tahsin Hanım'ın, Kerime Nadir Hanım'ın romanlarında ne güzel telefon diyalogları vardır: "Öğle yemeğine gelmeyecek olmanız benim için bir teessür vesilesidir, Cihad. Lâkin yine de sesinizi duymak ne saadet..." Bu diyalogları yaşatacağımız yerde, "Aloo, ne koyiiim?.." lafına takılıp kalan bir toplum haline geldik. Ne acı...

Bakmayın kötümser göründüğüme, küçük ayrıntılardan bile umut çıkarmayı bilen bir insanım aslında. Henüz birkaç gün önce elime geçen bir araştırma sonucu da beni hayli sevindirdi. Ülke genelini kapsayan araştırmaya göre, Mart ayında kişi başına düşen "Aloo, ne koyiim?.." esprisi sayısı 2.65. Aynı rakam Nisan'da 3.48'e ulaşıyor, Mayıs ayında 4.13'le zirveyi bulduktan sonra Haziran'da 3.27'ye düşüyor. Temmuz'un ilk onbeş günlük gerilerine göre de 2.42'ye kadar geriliyor. Herhangi bir yanlış anlamaya karşı, eşsiz sanat adamı Mustafa Keser Bey'i zevkle izlediğimi özellikle belirttikten sonra, "Aloo, ne koyiim?.." esprilerindeki azalmanın devam edeceği umuduyla diyorum ki, ne güzel!

Ancak, bu yazı içinde dikkat çekebileceğim başka bir güzellik var mı, diye düşünüyorum da... Maalesef yok. Nasıl olsun ki?.. Telefonu bir haberleşme aracından çok bir adam işletme aracı olarak kullandığımız yetmiyormuş gibi, telefon şakalarımızda da seviyeyi giderek düşürüyoruz. Benim gençliğimin en yaygın telefon şakası, itfaiyeye telefon ederek "Yangın var!" demekle başlardı ve "Nerede?" sorusuna "Kalbimde" cevabının verilmesiyle nihayete ererdi. Çok kişi bu şakanın eski bir kantodan alındığını savunur. Ancak kantocu Nurhan Hanım'ın telefon şakalarından esinlenerek kantosunu süslediği de yaygın bir iddiadır. Ben burada tezleri ortaya koymakla yetineceğim ve yorumda bulunmayacağım.

Zaten önemli olan bu değil. Biz başka bir soruya cevap bulmak durumundayız: Nasıl oldu da telefon şakalarımız o dönemin masumiyetinden bugünün çirkinliğine uzandı? Şimdi birtakım arkadaşlarımız bir bayana telefon açıyorlar, allem edip kallem edip bayanın ahizeye üflemesini sağlıyorlar, ondan sonra da "Ohh, erkeklik cinsel organım serinledi" demek suretiyle pek mutlu oluyorlar. İki kez tekrarlamak isterim ki, iğrenç, iğrenç! Üstelik, "erkeklik cinsel organım" demiyorlar da başka bir ifade, tek bir kelime kullanıyorlar. Yazıklar olsun...

İş burada kalsa, yine neyse. Bir de, telefonu kapattıktan sonra, yaptıkları marifetmiş gibi böbürlene böbürlene gezmezler mi ortalıkta, pek sinirleniyorum. "Abi yaa, kadın hasta oldu yaa!" ya da "Abi yaa, kadın bi bozuldu, bi kapattı telefonu..." gibi lafları duyduğumda, şöyle demekten alamıyorum kendimi: Ya ne yapacaktı? Telefonu kapatmayıp da konuşmaya devam mı edecekti? Sizinle toplumsal süreçler üzerine derinlikli bir tartışmaya mı girecekti?

Ne yazık ki, böyle insanlarımız, böyle tuhaf böbürlenmelerimiz var ve bu toplumsal yara, telefon şakalarından çok daha geniş boyutlar taşıyor. En güzel anılarını "Arkasından yaklaştık bunun, Ahmet beline bir tane geçirdi, bu 'Aahh!' diye eğilince ben de pandiği yapıştırdım mı... Hasta oldu seninki yaa, belini mi tutsun, g..ünü mü tutsun, bizi mi kovalasın, delirdi delirdi..." biçiminde ifade eden insanlarımız yok mu? İnanınız, bunlara bir çift laf bile edemiyorum. Ne bileyim, arkamdan "Bi anlattık olayları buna, aklı şaştı, çıldırdı ibne çıldırdı" demeyeceklerini...

Yeniden telefon özetine dönersek, telefonu bir çirkin şaka aracı niyetine kullanmanın herkesin harcı olmadığını da belirtmek isterim. Uzun dönem istatistikleri, telefonda çirkinlik yapma girişimlerindeki başarı oranının yüzde 16 olduğunu gösteriyor. Bu işe heveslenenlerin yüzde 84'ü, karşıdan "Alo!" sesi geldiğinde telefonu kapatıveriyor. Ve Türkiy istatistiklerine göre, bir kişinin meydana getirdiği telefoün rezaletiyle ortalama 6.4 kişi öğünüyor. Ne acı...

Doğrudan kilitlenmeyen telefon arayışlarına yönelik değerlendirmelere bu hafta da giremedik. Kısmet haftaya, diyelim. Telefon konusu hayli bereketli bir konuymuş. Neyse ki, telefonlu fıkralar da bereketli.

– İyi günler öğretmen hanım. Küçük Ercan rahatsız, bugün okula gelemeyecek.

Karşıdaki sesin inceliğinden ve aşinalığından şüpheye düşen öğretmen sormuş:

– Öyle mi? Kiminle görüşüyorum?

– Babamla!..

Karşımızdaki öğretmenimiz olsun olmasın, her telefon görüşmesi bir sınav değil mi bizler için?

GECEDESTE

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

Ferhan Şensoy

hepimizin ruhu korsan
demir alındı andaliye'den
akdeniz'i yara yara
iniliyor güneye
akburun geçildi
akça liman geçildi
geçilmiyor akdeniz
üç küçük adanın yanından
vardık tekirova limanına
şu iki küçük adanın arasından geçilmez taştır
dedim kaptana
garip garip baktı bana
daha önce eyledin mi sen bu sergüzeşti
hayır bu bir karadenizlinin ilk akdeniz seferi
ve fakat kaya değil taş sekmiyor
piri reis haritası
artık harap polya poli kalesi
turistlerin uğrak yeri
harabeden bize ne
harap eden düşünsün
haydi cumburlop denize
akşamüstü giriyoruz porto ceneviz'e
iki yalçın kayanın arası
bir ceneviz zulası
hem başından hem kıçından
sağlam bağlamak gerek tekneyi
diyoruz kaptan mustafa'ya
kaptan gülüyor halimize
zaten öyle bağlanır diye
o öyle görmüş babasından dedesinden
dedesi nerden öğrenmiş peki
diyalektiğin dibi kalaysız
kaptan mustafa'da dudak bükünüsü
gülme sırası bizde bunun adı kitab-ı bahriyye
piri reis'in vesselamlı anlatımına
çok gülüyor kitapsız kaptan mustafa.

Akşamsefası

Muhsin Kızılkaya

CİNS İSİMLER

"Nasreddin Hoca'nın Biri Birgün..."

"Bağlanıp savrularak,
Savaşarak, dedikleri gibi olmayan güçlüklerle,
Yitirip sonra yeniden bularak kör ordularla dolu yolları,
Batarak bataklıklara ve Maraton gölüne,
Şimdi başarabilecek miyiz kendimizce ölmeyi?"

Seferis

"Çok uzaklara gideceğim hoca, Oramar'a... Orada bir ev yapacağım kendime..."

Anitos köyündeki bir evin toprak damında Hoca'yı oynayan Genco Erkal'a bu sözleri söyleyen Kaçakçı Halit'i oynayan Erkan Yücel, aradan çok zaman geçmedi, tam üç yıl sonra çok uzaklara gitti. Orada bir ev yaptı mı bilmiyorum, ama oynadığı Halit onun tersine çok uzaklara gidemedi, hiçbir zaman ne çok uzaklara gidebildi; ne de Oramar'da bir ev yapabildi kendine; bunu biliyorum.

Erkan Yücel, gerçek adı Xalidê Bûlûbêj (Kavalçalan Halit) olan kahramanı yeniden yaratırken, Halit yanıbaşındaydı; kendi köyünde, çiftinde çubuğunda, bir kurşun atımı mesafede... Halit dediğimiz, romanın yazarı Ferit Edgü'yü, geceleri lapa lapa karın yağdığı zamanlarda ziyaret eden meçhul yolcu... Erkan Yücel, "Hakkari'de Bir Mevsim"de oynamaya karar verdikten sonra Halit'le uzun uzun görüştü. Ne giydiğini, nasıl konuştuğunu, aksanını, konuşma stilini kaptı. Onun gibi bakmaya başladı; onun gibi fıldır fıldırdı gözleri...

Ferid Edgü'yü, yani Hoca'yı oynayan Genco Erkal, Halit ona "çok uzaklara gideceğim hoca, Oramar'a; orada bir ev yapacağım" derken hiç konuşmadı. Sessizce dinledi Halit'i... Oramar'dan sözediyordu bu gizemli adam... Oramar neresi? Bu soruyu düşündü mü bunları yazarken Ferit Edgü bilmiyorum; ama Oramar, Yaşar Kemal'in deyimiyle "dağın öteki yüzü"... Askeri yönetimin sansürü izin verseydi eğer, filmin senaryosunu yazan Onat Kutlar da filmin adının "Oramar" olmasını çok istiyordu. Ama "Oramar" yabancı bir sözcüktü ve güzel Türkçemizde böyle bir kelime yoktu...

Ferit Edgü, yazarlık malzemesinin hemen hemen çoğunu biriktirdiği Hakkari'nin Pirkanis köyünde yapmıştı yedeksubay-öğretmen askerliğini... Dolayısıyla "O" romanında Pırkanis'i anlattı. Filmini çekmeye karar verdiklerinde, Onat Kutlar ve Erden Kıral mekan bakmaya geldiler önce. Sonunda, filmi Pırkanis'ta değil, Anitos'ta çekmeye karar verdiler. Anitos'un adını değiştirmişti devlet, hemen hemen hiç yonca yetişmediği halde adını Yoncalı yapmıştı. (1989 yılında Yoncalı köyünde bir ot yığınının içinde sekiz köylünün kavrulmuş cesedi çıkartıldı. Faili meçhul bir yangın olarak geçti kayıtlara.) Anitos, film için o kadar uygun bir mekandı ki; "Türk köylüsünün durumunu kötü gösteriyor, bu kadar yoksulluk Merih'te bile kalmadı" gerekçesiyle filmin uzun yıllar yasaklı kalmasına neden oldu.

işte Erkan Yücel'i burada, Anitos'ta gördüm ilk kez ve Erkan Yücel o günden beri benim için toprak damın üzerinde, kocaman kara gözlerini karşıki yamaçlara dikerek, dağın doruklarına bakarak, "çok uzaklara gideceğim hoca, Oramar'a, orada bir ev yapacağım" diyen adam olarak kaldı. Oramar'a... Oramar, bulunduğu yerden çok uzakta değildi oysa; bilirsiniz halk masallarında en uzak diyar Halep'tir...

Başına çift cemedani sarmıştı. Gözleri sürme çekilmiş gibi kapkara; kocamandı. Bıyıkları Halit'in bıyıklarına benziyordu. Damın üstünde govende durduk köylülerle birlikte. Kürtçe türküler söyledik. Ses teknisyenleri türkülerimizi kaydettiler. Bir yolunu bulurlarsa eğer, bu türküleri filmin müziğinde kullanacaklardı. Ama yapamadılar. Türkülerimiz filmde sadece bir mırıltıdan ibaret kaldı. Tersten, soldan oynanır bizim oralarda halaylar. Alışkın olmayanlar ayak uyduramaz kolay kolay... Oyunculuğundan mıydı, bize yakınlığından mı bilmiyorum; iki seyretti ve katıldı aramıza. Bir iki yalpalamadan sonra ayak uydurdu; değme uzman, bir Hakkari köylüsünden ayırdedemezdi onu...

1982 baharıydı onu gördüğümde ve 1985 yılında öldü bir trafik kazasında... Lorca'nın bir şiirini oynuyordu bu kez; film bitmeden gitti çok uzaklara; Oramar, Xalidê Bûlûbêj'in hayalinde hep çok uzak bir yer olarak kaldı.

İlimizde film çekilecek haberi duyulduğunda, hepimiz dört gözle, gelecek otobüsün yolunu bekler olduk. Artistler gelecekti şehrimize. Gelmeden çok önce haberleri geldi; Tarık Akan'la Hülya Koçyiğit'i bekliyorduk. Gün geldi; gele gele hemen hemen hiçbirimizin tanımadığı birtakım adamlar indi otobüsten; tuhaf kılıkları yoktu ve hepsi bize benziyorlardı. Hayalleri yıkıldı bekleyenlerin; kimse durup bakmadı bile Genco Erkal'a, Erkan Yücel'e, Rana Cabbar'a, Macit Koper'e, Şerif Sezer'e... Çocuklar peşlerine düşmedi sokak aralarında; kadınlar artist göreceğiz diye kara peçelerini başlarına geçirip çıkmadı sokaklara...

Sessizce, törensiz gittiler Anitos köyüne...

Lise öğrencisiydim. Okulumuzun halk oyunları ekibini, filmin düğün sahnesinde kullanacaklardı. kocaman beyaz bez parçalarının gökten yağışı gibi karın yağdığı bir gün, bir minibüse doluşup gittik Anitos köyüne. Köylüler ve film ekibi bizi bekliyordu. Köylüler, ekibe "yarım otobüsle" geleceğimizi söylemişlerdi. Bütün ekip o gün, gelecek olan "yarım otobüs" denilen hilkat garibesini bekliyordu. Karşılarında bir minibüs görünce, Erkan Yücel dayanamadı, "Çocuklar, otobüsün diğer yarısını orada mı bıraktınız?" dedi. Dağ başında, Yoncalı köyünde, konuşulan basit Türkçeyi bile anlamakta zorluk çeken köylülerin içinde yaptığı espri asılı kaldı havada; göz göze kaldık; katıla katıla güldüm...

Çekimin son günüydü. Akşam, film ekibiyle birlikte "yarım otobüse" doluştuk, Hakkari'ye gitmek üzere yola koyulduk. Karanlık basmak üzereydi yola çıktığımızda. Lapa lapa kar yağıyordu. Yol daracıktı, aşağısı metrelerce uçurum; Zap vadisi boyunca gidiyorduk. Bilirsiniz böyle yolculuklarda fıkralar anlatılır. Erkan Yücel kendi uydurduğu uzun fıkraya başladı: "Nasreddin Hoca'nın biri birgün" diye başlayıp bütün Nasrettin Hoca fıkralarını ardı ardına dizdi. Yol uzun, fıkra bitmez... Bir ara yalpalandık, bir uçurumun başında durdu "yarım otobüsümüz"... Meğer altından tekerleği fırlamış. Şoför temkinli, "bir şey yok, tekerlek fırlamış" dedi. Zifiri karanlıkta, yağan karın altında kaldık Zap vadisinde... Herkes korkudan tir tir titrerken Erkan Yücel başladığı fıkrayı hiç kesmedi.

Ankara'ya döneceği gün, ayakkabı boyacısı bir Kürt çocuğuna ayakkabılarını boyatıyordu. Dönüp çocuğa "Sen Van Gogh'u tanır mısın?" dedi. Çocuk bön bön yüzüne baktı. "Niye sordun ki?" dedi kendinden beklenmeyen bir karşılıkla. "Hiç, o da senin gibi iyi boya boyardı" dedi. Yaptığı espri yine havada kaldı.

Devrimci olmasaydı Kemal Sunal'ın tahtına oturacaktı. İlk İnek Şaban'ı o oynadı.

Holivut'ta olsaydı Robert De Niro olurdu.

Hakkari'de yaşasaydı sıradan bir köylü.

Yılmaz Güney'in yarım kalan filmi Endişe'de hapishaneye giren Yılmaz Güney yerine o geçti kamera karşısına. Erden Kıral'ın filme çektiği Orhan Kemal'in "Bereketli Topraklar Üzerinde"de başrol oynadı.

Xalidê Bûlûbêj'in hayalinde Oramar'da bir ev yapmak vardı. Erkan Yücel'in düşünde ise binlerce film ve oyun... İki hayal Hakkari'de buluştu; Erkan Yücel, Halit'in düşünü ölümsüzleştirdi. Onun kendi düşlerini gerçeğe dönüştürmesine ise ölüm izin vermedi. Lorca'nın şiiri bitmedi.

Şimdi elden ele bir kaset dolaşıyor; Erkan Yücel bir dost meclisinde doldurduğu bu kasette hâlâ "Nasreddin Hoca'nın biri birgün..." diye başlayan uzun fıkrasını anlatmaya devam ediyor.

SEMRA CAN

Akşamsefası

"*Hippy*'nin Ölümü"

HALİL TURHANLI

*Fakat, 1981 yılında yolculuklarından birinde nakliye ve depo ücretini ödeyemeyince **Hippy** taşımacı tarafından tahrip edildi.*

New York doğumlu sanatçı **Paul Thek**, sanat eğitimi gördüğü ve sanat yaşamının ilk ürünlerini verdiği bu kentte kendini "hücreye kapatılmış" duyumsadığı için 1968 yılında Amerika'yı terk ederek yaratıcılığının doruk yıllarını Avrupa'nın çeşitli yörelerinde bir göçebe (nomad) olarak yaşamıştı.

Thek Avrupa'da, insan ve doğa arasındaki bağları canlandıran, dobra dobra nostaljik, tuhaf bir biçimde cezbedici düzenleme ve çevresel heykelleri için uygun kültürel atmosfer bulmuştu. Sanatın sürekli değişen dinamik bir süreç içinde yaratıldığını kanıtlayabilmek amacıyla kalıcı olmayan, zamanla aşınan, kısa ömürlü malzeme ve nesneler kullandı. Böylece bir anlamda, elleriyle yaratmış olduğu yapıtlarının büyük bir kısmını, bunların sanat tacirleri ve simsarlarınca sahiplenilmesine, birer meta ve fetiş haline getirilmesine engel olabilmek için yine kendi elleriyle yok etti. Zamana karşı dayanıksız malzemelerle yaptığı ve **Oluşumlar** adını verdiği bu düzenlemelerle çürümenin, bozulmanın ve yokoluşun kaçınılmazlığını vurguluyor, fakat beri yandan bu çürüme süreci içinde bile sanatçının ruhunun saflığını koruyabileceğini imâ ediyordu.

Thek, göçebelik yıllarında bazı figüratif formları, "bedensel düzenlemeler"i birer yakın dost gibi hep beraberinde gezdirdi. Kuşkusuz, **Hippy'nin Ölümü** bunların arasında en önemlisiydi. Sanatçının, **Gömüt** adlı daha kapsamlı bir düzenlemenin bir parçası olarak tasarladığı **Hippy** göz kapakları kapanmış, dili dışarı çıkmış, bir elinin parmakları kopmuş (ya da koparılmış), balmumundan yapılma bir figürdü. Kırmızı, gül rengi bir ışıkla aydınlatılmış ve başucunda da tütsü yakılmıştı. Başlangıçta açıkta bulunan **Hippy**'nin cesedini **Thek** daha sonra tabuta benzeyen bir kutuya yerleştirdi.

Hippy'nin dışarı fırlamış dili, bir yaklaşık ölüm deneyimini ima ediyordu. Hem şiddetli bir cinsel coşkuyu, orgazmik bir heyecanı, hem de dinsel bir ayinde kendinden geçişi. Sanki İsa eliyle **Hippy**'nin omuzuna dokunmuştu...

Kopmuş (ya da koparılmış) parmakları ise sanatçının ruhsal işkenceye uğramışlığını, ruhsal parçalanmışlığını simgeliyordu. Fakat bunun yanısıra daha başka şeyler de ifade ediyordu...

Thek, **Hippy'nin Ölümü**'nü gerçekleştirirken, defterine Van Gogh'un kesik kulağını yeniden yerine yerleştirmeye çalışan bir İsa taslağı çizmişti. **Hippy**'nin kopmuş parmakları ve defterdeki İsa taslağı yanyana getirildiğinde **Thek**'in yapıtındaki dinsel ton ve vurgulama açıklıkla kavranıyor: İsa, **Hippy**'nin omuzuna dokunmakla yetinmemiştir; aynı zamanda, kulağına ona şifa vereceğini, kopmuş parmaklarını yerine koyabileceğini ve hatta onu yeniden hayata döndürebileceğini de fısıldamıştır. Olabilir elbette. İsa bu, mucizeler mucidi. Eli salt marangozluğa yatkın değildi..

1960'ların hazcılıkla kaynaşmış idealizminin, yaralanmışlığın ve kırılganlığın simgesi **Hippy** bu bağlamda, katolik eğitimiyle yetişmiş ve hayatının son döneminde, 1988 yılında Aids'den ölmeden önce yeniden kiliseye bağlanacak olan **Thek**'in kendi imgesi, suretiydi. Katolik inancı dolayısıyla **Thek**, başta **Hippy'nin Ölümü** olmak üzere bellibaşlı yapıtlarında kendini kefaret ödeyen sanatçı, bir tür martyr olarak temsil etmiştir.

Yukarıda da belirtmiştim, **Hippy'nin Ölümü**, sanatçının 1970'lerdeki göçebe yaşamı boyunca yanından hiç eksik etmediği, gittiği her yere beraberinde götürdüğü düzenlemelerinden biriydi. Onu, Avrupa'nın her köşesine taşımıştı. Fakat, 1981 yılında yolculuklarından birinde nakliye ve depo ücretini ödeyemeyince **Hippy** taşımacı tarafından tahrip edildi. İsa yetişip onun parmaklarını onarmaya, ona hayat vermeye zaman bulamadan **Hippy** ikinci kez ama bu defa gerçekten öl(dürül)müştü.

Thek, Teknolojik Mahfazalar adını verdiği, belirgin kutsal tonlar içermekle beraber aynı zamanda tuhaf bir cazibe taşıyan ve pekâlâ baştan çıkarıcı olabilen düzenlemelerinde bedenden koparılmış kol ve bacaklara, çürümüş et parçalarına benzeyen nesneler biçimlendirerek bunları yığın halinde tellerle bağlamış ve sterilize edilmiş saydam kutulara yerleştirmişti. Suzanne Delehanty'nin, "pop art'ın kitle üretimini hazır kabulüne ve minimalizmin teknolojiyi idealleştirmesine karşı protesto" olarak nitelediği **Teknolojik Mahfazalar** bir anlamda, insanoğlunu hayata bağlayan damarların kesilmiş, onun ruhsal varlığını besleyen kaynakların kurumuş olduğunu ima ediyorlardı.

Hacer Yıldırım

SAKINCALISIN ÇOCUK *"AŞKOLSUN SANA"*

SSK ambulansının şoförü oksijen tüpü buldu, maske bulamadı. Baba kucağındaki Deniz Gezmiş'in burnuna oksijen tüpünün hortumunu tuta tuta Konya Devlet Hastanesi'ne kadar götürdü.

Yiten ve kaybolmaya yüz tutan aşkların sevincidir çocuklar. Bu yüzden yolum düşer çocuklara. Ve sen "sakıncalı çocuk"; 38 gün yaşattılar seni... "Aşkolsun sana çocuk, aşkolsun!"

Sakıncalıdır yaşamak, eğer çok okuyup çok yazıyorsan, sakıncalıdır bazı aşklar; başka ırk, başka mezhep, başka örgüttense sevdiğin, sakıncalıdır yaşamak; isminiz **Fethullah, Fatih, Muhammed** değil de **Deniz, Devrim, Zozan** ya da **Zelal**'se...

1991 yılının son ayında Konya/Ereğli'de soğuk bir günde bir çocuk geldi dünyaya. Erkekti, cinsiyetiyle başladı şanssızlığı; babası kız olursa Deniz, erkek olursa Deniz Gezmiş koyacaktı adını.

Ve böylece **Deniz Gezmiş** kondu adı.

Üç günlükken, hayatla kavga etmeye başladı küçük Deniz. **Devletin Nüfus Müdürü Behçet** karşı çıktı Deniz Gezmiş adına; "sakıncalı hemşerim, bu isim sakıncalı".

Baba ısrarlıydı bu adı koymakta. anayasaya baktı, diğer nüfus müdürlüklerine sordu, araştırdı benzer bir örnek bulamadı. Baba, bu ülkede yazılmayan yasaların yazılanlardan daha çok geçerli olduğunu henüz bilmiyordu. Tekrar gitti Behçet'e **"Deniz Gezmiş olacak!"** dedi ısrarla. Behçet ıkıla sıkıla nüfus defterine "Deniz Gezmiş" yazdı. Ve böylece, yedi günlük Küçük Deniz T.C. vatandaşı oldu...

Sorunlar bitmedi Deniz'in. İsmi yazılmıştı ve "yaşama sırası onda"ydı ama yirmiüç günlükken ateşlenip hastalandı. Anne ve babası Deniz'i kucaklarına alarak Devlet Hastanesi'ne götürdüler önce. Deniz Gezmiş devlet kapısında iyileşmedi. Baba Deniz'i SSK Hastanesi'ne götürdü; doktor küçük Deniz'in acil olarak filminin çekilmesi gerektiğini söyledi. Baba, SSK'da film çektirme olanağı bulunmadığı için kucağında Deniz'le Devlet Hastanesi'ne döndü yeniden. Devletin Doktor'u sinirlendi Gezmiş'in babasına ve "Neden SSK'ya götürdün. Madem oraya 100 bin lira vermişsin işini orada hallet" dedi. Baba, "orada film çektiremediğini bu yüzden geldiğini" söyleyince Başhekim de sinirlendi ve "sıraya girip bekleyin öyleyse" dedi.

Anne-baba kucağında bebekleriyle sırada beklemeye başladılar. Devletin sırası bitmiyordu, saatler geçti Deniz Gezmiş'in yüzü morarmaya başladı. Baba koşup gitti yeniden devletin doktorlarına, "çocuğum ölüyor" diye bağırdı. Anne "oğlumu kurtarın" diye yalvardı. Bir ara doktorlar insafa geldi ve Deniz çocuk servisine götürüldü. Doktor Küçük Deniz'in hemen Konya Tıp Fakültesi Hastanesi'ne gitmesi gerektiğini söyledi. Baba'ya "Ambulans bul" dedi. SSK ambulansının yavaş gittiğini bilen baba Şoför Odası'na ambulans kiralamak için gitti. Ambulansın 400 bin lira olduğunu öğrenince geri döndü.

SSK ambulansında da oksijen tüpü ve maskesi yoktu. Koşturarak gittiği Devlet Hastanesi'nden oksijen maskesi istedi ama "veremeyiz" yanıtı aldı. Baba yalvardı ama oksijen tüpü verilmedi...

SSK ambulansının şoförü oksijen tüpü buldu, maske bulamadı. Baba kucağındaki Deniz Gezmiş'in burnuna oksijen tüpünün hortumunu tuta tuta Konya Devlet Hastanesi'ne kadar götürdü. Hastaneye ulaştıktan bir saat sonra Küçük Deniz kalp yetmezliğinden hayata veda etti. Deniz Gezmiş öldüğünde 38 günlüktü...

Ölümünden bir ay sonra küçük Deniz Gezmiş'in mezarı "kimliği belli" kişilerce tahrip edildi. Henüz bir kelime bile söyleyemeden yaşamdan ayrılan Deniz'e de tahammülleri yoktu onların. İsmi başka bir Deniz Gezmiş ile karıştırılmıştı belli ki! Baba, son çare olarak doktorlar hakkında savcılığa suç duyurusunda bulundu ama delil yetersizliğinden dava açılmadı.

Küçük Deniz Gezmiş'in hiç tanımadığı, resmini görmediği, adını dahi duyamadığı büyük Deniz Gezmiş 20 yıl önce, "yeterli delil" bulunarak genç yaşında düşlerini kovalarken idam edilmiş, yargılayanlar hakkında yeterli delil aranmamıştı bile...

Devletin Nüfus Müdürü Behçet, Küçük Deniz Gezmiş'i nüfus defterinden **"sakıncalı, sakıncalı"** diye mırıldanarak sildi...

Aksamsefasi

BEYOĞLU'NDA GARİBANIN OTOPSİSİ YAPILMAZ

Oktay Güzeloğlu

BİLAL

Sonraları Bilal'de bir değişiklik başladı. İçki bilmeyen Bilal'i geceleri sarhoş, ona-buna saldırırken görüyordum.

Beyoğlu, alışık olmayanlar için, ürküntü; alışık olanlar için heyecan; arada kalanlar için şaşkınlık; Beyoğlu insanları için doğaldır. Namusla namussuzluk, güzellikle çirkinlik, hanımefendilikle orospuluk, alkoliklikle eroinkolik Beyoğlu'nda kolkola gezer. Gencecik Bilal'in kısa öyküsünü siz, nereye oturtursanız, orada kalsın.

Sarhoşların, ibnelerin, orospuların, kulamparaların cirit attığı gecelerden biri, İstiklal'de, mağazanın vitrini paramparça, ekip arabası gelmiş, elleri kan içinde bir genç, polislere saldırıyor. Coplar birbiri ardına, gencin kafasına, gözüne iniyor. Etraftan toplananların mırıldanmaları, küfürleri, bağırışmalar, 200 m² alan karmakarışık.

Genç yerlerde, kan-revan içinde. Döven polislerden biri son yorgun tekmesini attı. Bekçi eğilmiş, son copunu vurdu. Ekipbaşı kalabalığa bağırarak, dağılmalarını ükredi. Yerde yatan gence, bu son olsun, senden bıktık ulan ibne, diyerek bir sağlam tekme daha attı.

Bu sırada dağılmak üzere olan kalabalığın arasından sıyrılarak gence yaklaştım. Yerden kaldırmaya çalıştım. Etraftan kimse yardıma gelmiyordu. Zaten etraftaki insanların çoğunun yardıma ihtiyacı vardı.

Yerde perişan yatan gence yardım etmek istiyordum. Çünkü yakınen tanıyordum.

Kafasını zorla kaldırarak, yarı kapalı kanla sıvanmış gözlerle yüzüme baktı. Dayaktan, ağzının kuyusundan zorla çıkan sesiyle, "abi, sen misin" diyebildi. "Kalk Bilal" diyerek, bir defa daha kaldırmaya çalıştım. "Boşver abi, ölsem daha iyi. O ibneler beni öldürsün diye saldırıyorum." dedi.

"Şimdi bunları boşver oğlum. Haydi kendini zorla, kalk. Bu gece ölmedin ya, başka zaman öldürtürsün kendini" diyerek kendisinin de zorlamasıyla ayağa kalktı. Dengeyi tutturamıyordu. Koluna girdim. Etraftaki bedava seyircilerin, ileride elektrik direğinin dibinden bakan bekçinin üzerimize dikili, zavallı, kör bakışlarına aldırmadan, yavaş yavaş yürüyerek, evimin köşesine kadar geldik.

Bilal, "Abi, nereye gidiyoruz?" diye sorduğunda, "Merak etme evlat, benim eve gidiyoruz" diyerek yürümesini istedim. O, "Boşver be abi, ben başka tarafa takılacağım. Sen beni bırak git" dediyse de, "Olmaz oğlum, seni bu vaziyette bırakamam. Yüzünü gözünü yıkar, açılırsın" dedim. Dedim ama o ısrarla "Abi, Allahını seversen, bırak beni bırak" diyerek kolunu kurtarmaya çalışıyordu. Niye bu çocuk her gece bir yerlere saldırıyordu? Ayrıca vaziyeti boktandı, bırakamazdım.

Bilal evvelden oturduğum kahvenin garsonuydu. Bir yıldır tanıyordum. Bana her zaman saygılıydı. Ona birkaç kere iş bulmuştum.

Beyoğlu'nda, 18 yaşında ve yapayalnızdı. Temizdi. Onu, benim gibi tanıyan herkes severdi. Arasıra oturur, dertleşirdik.

Memleketinden İstanbul'a kaçıp gelen, hayalperest, gencecik çocuklardan biriydi.

Lisedeyken arkadaşlarıyla hep İstanbul'dan konuşurlarmış. Daha çok da Yeşilçam'dan. Artist resimleri biriktirirmiş. Babasının cebinden, evlerinin ekmek parasını çalarak İstanbul'a artist olmaya gelmiş. Artist olamamış ama Beyoğlu'nda, Yeşilçam'a yakın bir kahveye garson olmuş. Sohbetlerimizde tanıdığı artistleri "arasıra görmek bile bana yetiyor, birgün ben de meşhur olacağım" diyordu.

Hep bu düşlerle kahvede çalışır, kahvede masaların üzerinde yatardı.

Sonraları Bilal'de bir değişiklik başladı. İçki bilmeyen Bilal'i geceleri sarhoş, ona-buna saldırırken görüyordum.

Bu tip olaylarına tanık olduğum için bu gece yaşanan olay yabancı gelmedi.

Ben bunları düşünürken, "Abi, canım içki istiyor, param da yok, bana bir Köpek Öldüren (en adi ucuz şarap) al" dedi. "Tamam, alırım" diyerek, yavaş yavaş yürüyerek evin kapısına geldik.

Onu kapı önüne oturtarak, üç-beş dakika içinde yakındaki nöbetçi büfeden şarap aldım, geldim. Korkum önün kaçıp gitmesindeydi. Onun için hızlı hareket ediyordum. Ağır ağır dik merdivenleri tırmanarak eve girdik. Hemen elini yüzünü yıkamasını istedim, maşrapa ile döktüğüm suyla yıkanırken lavaboya akan kanları gördükçe, galvanizli küfürler savuruyordu. Sonra gidip odanın cam kenarındaki köşesine ürkek, süklüm-püklüm oturdu. Sessizce şarabını açtı. Kafasına dikti. Bir dikişte şişenin dörtte birini götürdü. Hiç konuşmuyordu. Gözlerini sabit bir noktaya dikmiş, bakıyordu. Bir-iki defa daha şişeyi kafasına dikti, bitirdi. Şişeyi hırsla duvara fırlattı ve yerleri yumruklamaya başladı. Dizlerinin üzerine dikilerek, yerlere vura-vura haykırıyordu. Ama ne haykırma! Köpek ulumasını çağrıştırıyordu. Sessizlik ulumaya dönüşmüştü. Ulumalarının arasından anlaşılmayan mırıldanmalar dökülüyordu. Bir ara, "Abi be, beni s..... be abi. Beni içirdiler. İki kişi yaptılar abi" diye bağırdı. Cılız sesi ağlamaktan boğuklaşmıştı.

Bu duruma hiç şaşırmadım. Çünkü Beyoğlu'nda böyle olaylara çok şahit olmuştum. Cevaplayamadım. Yalnıza seyrediyor, dinliyordum.

Bilal, kolunun dirseğiyle burnunu sıyırtarak temizlerken "Abi, bir akşam kahveden sevip saydığım iki kişi beni rakı, meze almaya gönderdiler. Kahvenin karşısında oturdukları eve getirmemi istediler. Aldım götürdüm. 'Gel buyur, masamıza otur' dediler. Oturdum. Kendileriyle içki içmemi, 'biz abin oluruz, sen kardeşimizsin' diyerek içki verdiler. İçemem dedim. 'İç be, ne biçim delikanlısın' dediler. Zoruma gitti, içmeye başladım. 'Bilal, şunu delikanlı gibi, bir dikişte, bak bizim gibi iç. Yabancı yerde değilsin, sen kardeşimizsin' diye diye içki doldurdular. Onlara inandım. Ben de erkekliğimi ispatlamak için bütün içkileri bir dikişte bitirdim. Başım dönüyordu, utancımdan söyleyemedim. Uyuyup kalmışım.

Sabah uyandığımda, yatakta ikisinin arasındaydım. Pantolonum yoktu. Korkuyla kalktım, pantolonumu bulup giydim. Şişeleri, sandalyeleri küfür ede ede kafalarına attım. Birden ikisi bir olup üstüme atlayarak ağzımı-burnumu kırana kadar dövdüler. 'Şimdi daha iyi artist olursun. Zaten artistlerin hepsi ibne' diye tekme-tokat beni sokağa attılar.

Çok korktum, utanıyordum. Kahvedeki işten kaçtım. Abi, hani sen görmüştün, bir kızı seviyorum. Yanına gidemiyorum. Bir kere yanına gittim, elimi tutmak istedi, tutturmadım. Hayallerimi ona anlatırdım. Artist olacağım, meşhur olacağım, evleneceğiz, diyordum. Elimi tutturmayınca 'Sen yalancısın, beni kandırdın' diyordu. Başıma gelenleri nasıl anlatırdım abi?.. Bana bunu yapanları kaç kere takip ettim, öldürmek istedim, yapamadım. Korktum. Onun için herkese saldırıyorum. Biri beni öldürsün, herkesten korkuyorum" diyerek. Cılız sesi hıçkırıkları bir yükselip, bir düşüyordu. Tükenmişti.

"İçki var mı abi?" dedi. Kalktım, kendi rakımı getirdim. "Buyur evlat, iç. Sonra da uyu, dinlen" dedim. Rakıyı susuz kafasına dikti, bir yudum aldı ve birden korkulu, ürkek gözlerle yüzüme yılan görmüş gibi baktı, baktı "S.ktir lan, senden de korkuyorum. Bana iyi davranan herkesten korkuyorum. Sen de bana çok iyi davranıyorsun. Bana evlat, kardeşim deme. Deme lan!" diyerek yerinden fırladı. Yüksek merdivenlerden hızla inerek evi terketti. Hiç kızmadım ona. Çünkü gençti, düşleri vardı. Yıkmışlardı. Omuzları ince bir dal gibi kırık ve sarkıktı.

Kısa bir süre sonra Bilal'in öldürüldüğünü duydum. Görenler, Bilal'in yattığı viraneye döndüğünde, iki namussuzun sakız satan küçük bir erkek çocuğuna tecavüz ederlerken görüp, üzerlerine panter gibi saldırdığını; birisini bıçakladığını, diğerinin de paslı bıçağını Bilal'in küçük yaşta örselenmiş yüreğine soktuğunu ve küçük sakızcının bir elinde sakız kutusu, diğer eliyle pantolonunu korkuyla çeke çeke kaçtığını anlattılar.

yazar adalet ağaoğlu, deniz kıyısındaki bankta otururken aşırı sürat yapan bir otomobilin çarpması sonucu denize uçtu. ağaoğlu yaşam savaşı veriyor.

Akşamsefası

MESUT KARA

Artizler Kahvesi

SEZER SEZİN

Sezer Sezin, Vurun Kahpe'ye filmi ile büyük bir başarı elde eder. Sezer Sezin ikinci büyük çıkışını, Şöför Nebahat filmi ile yapar. Şoför Nebahat filmleri seri olarak çekilir.

Sezer Sezin 1929 yılında Eyüp Sultan'da doğar. Çok küçük yaşta tiyatroya ve sinemaya ilgi duyar. Evden kaçıp kaçıp filmlerde küçük rollerde oynar. İlk ciddi çalışması Atilla Revüsü'ndeki çalışmasıdır. **"Daha 14 yaşındaydım Atilla Revüsü'nde oynarken. Balkanların en önemli Revüsü diyorlardı. Daha sonra sinema hayatım başladı. Aslında zaten daha evvel okuldan kaçıp Yayla Kartalı filmine figüran gittik arkadaşlarla, annemizden babamızdan gizli. Daha sonra Sezer tiyatrosunu kurduk. Çok küçük olmama rağmen atılgandım, hala da öyleyim. İlk filmim Köroğlu idi, Necip Erses'le. O filmde oynamaya hiç niyetim yoktu. Gülistan Güzey, Mümtaz Ener, Refik Kemal Arduman vardı. Fakat çok ısrar edince '600 lira istiyorum' diye direttim. Necip Bey bana 'hepsi 300 lira alıyorlar' dedi. 'Ben hem oynuyorum hem de dans ediyorum, onlar sadece oynuyorlar' dedim. O sıralar Lütfü Akad, Şakir Sırmalı ve Hürrem Erman'la bir gruptuk. Sinema aşkı çocukluğumdan beri rüyalarımdaydı. İlla film yapalım diye tutturdum. Hürrem' in Adapazarı'nda sinemaları vardı. Ne kadar direttiyse de ben galip çıktım ve sinemaya geçtik. Damga, Vurun Kahpeye, Lüküs Hayat derken sinemaya adım attık. O zaman Türk filmleri Taksim Sineması'nda 2 ya da 3 gün oynardı. Damga 4 hafta oynadı. Derken arkasından Vurun Kahpe'ye beni star yaptı."**

Sezer Sezin, Vurun Kahpe'ye filmi ile büyük bir başarı elde eder. 1955 yılında Türk Filmi Dostları Derneği'nin 3. kez düzenlediği Türk Filmleri Festival'inde Kaçak filmindeki rolüyle En Başarılı Kadın Artistler ödülünü alır. 1965'te 34. İzmir Enternasyonal Fuarı 1. Film Şenliği'nde Üç Tekerlekli Bisiklet filmiyle en iyi kadın oyuncu ödülünü alır. Ayrıca festival dışında özel ödülleri de vardır. Sinema Festivali onur ödülünü, 95'de Lions Kulüb onur ödülünü alır.

"Sonra yine tiyatro geldi. Dormen'de oynadım, Arena'da oynadım. Eşimle Kadıköy İl Tiyatrosu'nu kurduk. Sonra ben Sezer Sezin Tiyatrosu olarak devam ettim. Televizyon gelince tiyatrolar büyük bir sarsıntı geçirdi. Tiyatroyu kapatmadan önce son kez Muammer Karaca'yla Sezer Sezin Tiyatrosu'nda birlikte oynadık.Perran Kutman, Hüseyin Kutman, Sermet Serdengeçti, Nezih Tuncay, Esmeray, Sevim Çalışgir, Erol Günaydın gibi çok kıymetli,sevdiğim dostlarımla çok güzel bir oyun sergiledik. Bizim için bir şölendi. Ondan sonra sinemaya da, tiyatroya da veda ettim."

Hiçbir zaman sadece oyuncu olarak kalmamıştır Sezer Sezin. Hürrem Erman'la çalışmaya başladığında ilk yıllarda eser seçimini, kadro kurma işini o yapar, senaryoda çalışır. Ardından Duru filmin prodütörlüğünü yapar. Orda da aktiftir. **"Ben star olarak, sadece oynayıp gitmedim. Oyunculuk kadar sevdiğim işlerdi diğerleride."** İlk eşi Kenan Artun'la evliyken, İlhan Filmer ile Maya Film şirketini, Türk Eksport Film olarak kurarlar. Hürrem Erman'la Erman filmi kurduklarında, Lütfü Akad şirketin muhasebe ve idari işleriyle ilgilenir. Damga filmi çekilirken yönetmen filmi tamamlamadan ayrılır, filmin birkaç sahnesini Lütfü Akad tamamlar. **"Vurun Kahpeye filmini çekeceğimiz zaman Hürrem, 'kim rejisör olacak' diye sordu. Ben de 'Lütfü olacak' dedim. 'Nasıl olur' dedi. 'Lütfü hepsinden bilgili, hepsinden kültürlü. Tiyatro'yu, sinemayı bilir' dedim. Hürrem teklif ediyor, kabul etmiyor."** Sezer Sezin'in ısrarlarına hayır diyemez Lütfü Akad. Lütfü Akad, Sezer Sezin'in iknasıyla başladığı bu ilk yönetmenlik denemesinde başarılı olur. Sezer Sezin sadece Lütfü Akad'ı kazandırmamıştır sinemaya. Örneğin Memduh Ün'ü ve Hüseyin Peyda'yı da Yeşilçam'a o getirmiştir. Atıf Yılmaz , Semih Evin de Sezer Sezin'in önerileriyle yönetmenliğe ilk adımlarını atmışlardır. **"Atıf Yılmaz çok sevdiğimiz bir arkadaştı. O zaman fakülteye gidiyordu. Hergün beraberdik. Ben Hıçkırık filmini yapacaktım Erman'a. Asistan olarak Atıf'ı istedim. Atıf'la senaryoyu yazdık bitirdik. O sırada Kenan Artun'la evlenmek için ayrılmak istedim. Hürrem Erman'la da uzatmalı bir nişanlılık dönemi yaşamıştık. Ben gitmeye kalktım. Hürrem de 'bari filmi yap da git' dedi. Bunu yapsaydım kalacaktım tabi. 'Hayır' dedim. 'O zaman filmi kime verelim, Lütfü'ye mi?' dedi. 'Lütfü benim canım, ciğerim, taptığım insan ama Lütfü'nün tarzı değil, Atıf yapsın' dedim. Daha önce Hüseyin Peyda ile bir çalışma yapmışlardı. 'O çalışmada iyiydi Atıf, bu filmi verirsen onun içinde bir istikbal olur' dedim. Hakikaten de Hıçkırık büyük yankılar yapan bir film oldu. Atıf da iyi çalışmıştı, yerini buldu. Bir de yönetmenlerden Semih Evin bizim yazıhanede prodüksiyon yardımcısıydı. Allah Kerim filmini çevireceğiz. Ben dayattım Semih Evin yapsın diye. Hürrem itiraz etti. Benim dediğim dedikti. Sonunda filmi Semih yaptı. Böylelikle o da yönetmenliğe başlamış oldu. Sahne sahne güzeldi ama bütün olarak başarılı bir film değildi."**

Sezer soyadıdır onun. Babası, arkadaşları hep Sezer der. Sinemaya başladığında bir isim gerekiyordur. Sezer Bil olsun derler. Bir iki yazıda da Sezer Bil olarak geçer. Fakat bu soyadını pek sevmez. **"Pekos Bil"** gibi gelmiştir. Çok sevdiği bir arkadaşı **"sen herşeyi sezen bir kızsın, biraz da seni sezsinler, Sezer Sezin diyelim"** der.

Sezer Sezin ikinci büyük çıkışını, Şöför Nebahat filmi ile yapar. Şoför Nebahat filmleri seri olarak çekilir. Sonra Fosforlu Cevriye için anlaşma yapar, başka çekimleri de olduğu için 'çalışma tarihlerini bildirin' diye hatırlatma çeker, cevap alamaz. Bu arada haber beklerken başka filmlerde çalışamadığından tazminat davası açar ve kazanır. Fosforlu'yu oynaması için tekrar teklif ederler fakat kabul etmez. Rolü sonra Neriman Köksal oynar.

Tuttuğunu koparan bir yapısı vardır Sezen Sezin'in. Oldukça güleç, neşeli ve candandır. Sinemayı bıraktıktan sonra modacılık, dekorasyon işleri, deri ticareti yapar.

Yeniden sahneye döneceği uygun bir teklif gelmemiştir bu güne kadar. Ancak sevdiği bir rol gelirse kabul edebileceğini düşünüyor. **"Ben hep derdim ki, ya sahnede öleceğim ya kamera karşısında. İstemediğim halde çok erken bıraktım. İnsan söylediğini, düşündüğünü her zaman yapamıyor."**

Şeyedi YORUM

"ŞEYEDİ'LER ve YORUM'LARI"

CAN BARSLAN

TANIMLANAMAYAN TOMBİK TOMBİK TOMBİK HOOOP TOMBİK, HOOOP TOMBİK OLAYLARI

Baltalı İlah Zagor Te-Nay'la Kaptan Swing kavga etse hangisi döver?.. Şeyedi-Yorum köşesi'nin küçükken en çok sorduğu sorulardan bir tanesi buydu... Hatta bir dönem bu soruyu öyle fazla sormuştu ki, olay, gezici Aygazcı'nın krik krak'çıyı dövmesiyle sonuçlanmıştı... O zamanlar vatka henüz icat edilmemişti ve bu sorun, omuzlara kabartma tozu dökülerek aşılmaya çalışılırdı. Köylüler tarlalarına bir mevsim boyama kitabı, ertesi seneyse 32 renk pastel boya takımı ekerlerdi... O zamanki köylüler o kadar mutluydular ki ekinlere dadanan ve mahsule büyük zararlar veren kokulu silgi zararlısıyla mücedele etmek yerine yatak odalarına takmak için kırmızı ampul beslerler ve Mükremin sakalı uzatabilmek için ormanda başıboş dolaşan beş günlük sakal makaslarını kovalarlardı... Hey gidi o zamanlar hey!..

İki hafta önce belirterek geçen hafta yazacağımızı duyurduğumuz ama aslında bu hafta yazacağımız, **"Bir Cosmo Kadınının, Bidondan Sürahiye Su Döken Adam Anıtı Karşısındaki Tavrı Ne olmalıdır?.."** konulu denememiz görülen o ki kıla gitmektedir... Çünkü Yaşayan Türkçemiz bizi öyle başka yerlere çekmektedir ki vaatlerin bir anlamı kalmamakta, insanı, beyaz çorap üzerine sandalet giyilen ayakları bilekten uçurma duygularına sürüklemektedir... **"Bir Cosmo Kadınının, Bidondan Sürahiye Su Döken Adam Anıtı Karşısındaki Tavrı ne Olmalıdır?.."** cümlesini tekrar yazmamak için kısaca baş harfleriyle **B.C.K.B.S.S. D.A.A.K.T.N.O.** şeklinde..... Ya, git yaa!..

Bu yazıyı eski zamanlara ve eskiden yaşanan güzelliklere, yani tüyü bitmemiş yetimlerin Tao'cu seks yaparlarken dedikleri gibi **"Nostalji"** kavramına ayırmayı istiyoruz... Yoksa **"Eeeiiööörrrhhgh"** müydü?..(*) Her neyse, eskiden şimdiki kadar çok kanalımız yoktu ama rengarenk yazı ve resimlerle bezenmiş deterjan kutularımız vardı... Hiç unutmam, dedem yeni yaptırdığı evin duvarına bir deterjan kutusunun arka yüzünü çerçeveleterek asmıştı... O zamanlar hormon da yoktu... Dedem göğüslerini büyütmek istediği zaman iki tane portakalla bu işi pekala halledebiliyordu... Sonra en önemlisi o zamanlar 16 kupon yerine geçen mega kupon saçmalığı da yoktu... Karınca uğraşsın didinsin, keriz gibi günlerce kupon kessin, bu arada ağustos böceği ayısı zevk sefahat içinde keman çalsın, ama onaltı gün sonra herifler kalksın 16 kuponluk mega kupon versin, ağustos böceği de oh, hazırlopa konsun... Hayır beyler, dedem bilirdi ki 16 kupon kesmişse herkes kesiyor. O zamanki medya, asla fırsat eşitliğini hiçe sayan böyle uygulamalar yapmazdı...

Söylenecek çok şey var ama yazdıkça kalbimiz acıyor... Zagor Te-Nay'lar ve Kaptan Swing'lerden geldiğimiz şu noktaya bakın... Çocukların babalarına **"Çıtır Kızlar'la, Hurşit Yenigün Grubundaki kızlar kavga etse hangileri döver?.."** şeklinde sorular sorduğu bir dünyada yaşıyorsak nerde kaldı zeytinyağlı yiyemem aman, basma da fistanım domates lekesi olur diyerek bir deyişi hemen dejenere eden bir... Ee!.. Kötü bitirdik be... Neyse!...

Hamiş 1 : (*) "Eeeiiööörrrhhgh": bir orgazm nidası..
Hamiş 2 : Haftaya, tanımlanamayan Hamdullah olayları.

Akşamsefası

Dilek

Ender Öztarhanlar

ÖLDÜLER VE BEN ÇOK MUTSUZUM

Altay Martı

Yediğim yemeğe, yüzümdeki nadir tebessüme, herhangi bir arkadaşımla yaptığım geçmiş zaman sohbetlerime, uykularıma, adımlarıma, nefesime, sesime ölü insan gözleri karışıyor.

Nicedir esinti gibi dolaşıyorlar beynimde. İnsana yaraşır bir çok duyguyu yitirmeye başladım. Kulağımda kemirti sesleri! Usul usul bir zehir akıyor yaşamıma. Soluğum kesik, sesim kısık, öfkem buruk! Olur olmaz yerlerde hiç anlamı olmayan kavgalar ediyorum; en sevdiklerime bile yanardağ kesildiğim oluyor. Ruhuma kezzap atılmış sanki, dengem kayıp, kendimi tanıyamıyorum. Şüphe, suçluluk, bezginlik, öfke, utanç! Herşey birbirine karışmış. Soğuk geceler gibi artık beynim. Öldüler ve ben çok mutsuzum.

Yaşam kılık değiştirmiş bir cani gibi davranıyor. Kötülüğüne nereden başlayacağını tahmin edemiyorum. Yaşam engisizyonuyla, ilkelliğiyle çıkıp geliyor sokak aralarından. Hırıltısı canımı yakıyor. Kendimi bitirme noktasından her şeyi kırıp dökecek kadar saldırganlaşma noktasına sıçradığım çok oluyor; sürekli bu iki uç arasında gidip geliyorum.

Dağ gibi bir kas kaç günde erir, gözlerdeki ışık nasıl kaybolur, bedenin yağı nasıl için için yanar, organlar ne hale gelir, ille de beyin, beyin ne kadar zamanda küçülür, hepsini biliyorum. Aklıma düştükçe eriyorum. Uyduruk bir teselliyle "yaşam devam ediyor" diyorum hep, ama olmuyor. Yediğim yemeğe, yüzümdeki nadir tebessüme, herhangi bir arkadaşımla yaptığım geçmiş zaman sohbetlerime, uykularıma, adımlarıma, nefesime, sesime ölü insan gözleri karışıyor. Vücudum benden habersiz yas tutuyor, beynimin dilinde çok eski bir ağıt var. Yorgunum.

Çok ölü insan gördüm hayatımda. İki kez de adli nedenlerden dolayı feth-i kabir (mezar açma) yaptım. Derisi, kası kemiğinden sıyrılmış, organları çürümüş, kemikleri renk değiştirmiş bir bedenden daha ürkütücü birşey olamaz yeryüzünde. Ah, bir de solucanlar! Tüm iğrençlikleri ve açgözlülükleriyle nasıl da saldırıyorlar, nasıl da kuşatıyorlar vücutları. Tiksinti ve dehşetle içime ne çok sıkıntı düşürdüklerini hatırlıyorum. O solucanlar toprakları delip çıkmışlar artık. Gazete köşelerindeler, televizyona çıkıyorlar, sokaklarda yürüyorlar, yumuşak yataklarda uyuyorlar ve azgınca besleniyorlar. Kemirerek besleniyorlar. Onları gördüğümde içim bulanıyor. Kelimelerine lağım bulaşmış, dudaklarının kenarından kan sızıyor; ürküyorum. Bitkin ve çok soylu insanlar ölümün en kuytu yerine artık iyice azalmış gövdeleriyle girmeye çalışırken solucanlar aptalca kımıldıyorlar.

Ölümse salyaları akan amaçsız bir hayvan gibi yüzsüzce geçiriyor dişlerini onurlu insan bedenlerine, kanını çekiyor herkesin. Korkunç! Ölüm sen nesin? Bedenin ağır ağır çürümesini kabullenebliiyorum ama ya duygular, yetenekler, düşünceler, karakterler? Bunlar nasıl karışır toprağa, nereye akar bunlar, hangi toprak öğütebilir onca güzel sözü, sesi, huyu, şarkıyı. Ölüm gücü yettiğince çalabilir hayatımızı, yokoluş dediğiniz nedir ki?

Ayinleri sevmiyorum. Ölüm ilanlarına bakamıyorum. Anlamsızlık, saçmalık bu denli kutsanmamalı. Ölüseverlerle asrımızın zebanileri çamur gibi laflar atıyorlar birbirlerine. Canım sıkılıyor. En güzel, en doğru konuşanlar anneler! Anneler de olmasa insanın, insanlığın bittiğine, hayatını aymazlık, yüzsüzlük ve pervasızlıkla sürdüren ve sadece güdüleriyle yaşayan ve kirli bir çuvala benzeyen bu toplumun gün geçtikçe delirdiğine inanmaya başlayacağım. Anneler iyi ki varlar, iyi ki onların içimi yakan, yalın ve çok sahici çığlıkları var. "Devletin meşru güçleri"nden başka laf bilmeyenler, yalan söyleyen şaşkın ve gaddar bir bakan, "Avrupa ne der?" saçmalığına yakalananlar, "gebersinler" diye tükürük saçanlar! Alın, bu kanalizasyon artığı hayat sizin olsun!

On yıldır aklım, ruhum ve yeteneklerim el verdiğince insanların ağrılarını dindirmeye, hastalıklarını iyileştirmeye, yaralarını sarmaya çalışıyorum. İnsanın en içine giriyorum. Gülen bir yüz görmek ne keyiflidir, ne güzeldir ışık gibi gözler! İnsanlar aslında ne sevimlidirler ve iyi bir yaşamı ne çok hak ederler! Nasıl kıyarsınız, hangi çıkar adına? Ve en önemlisi kimler için kıyarsınız?

Başımda gezgin bir ağrı dolaşıyor. Sancılı bir yaşam bu! Soluğum tükendi artık. Bu kadar laf da anlamsız geliyor. Yara izi gibi kaldılar bir tarafımda. Kocaman ve vakur adımlarla ölüme haddini bildirmeye gittiler.

Öldüler... Öldüler ve ben çok mutsuzum.

Bir ölüm ilanı anlayışıyla değil çok içten yazıyorum. Gelecek ömrümün yakıcı bir anısı olarak kalacaklar. Hepsinin anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

Bay Figür ile *Bayan Pastel*

ENGİN TURGUT

Paul Lafargue ile karısı bir koltukta, kucak kucağa neden ölümü seçmişlerdi?.. Bütün bildiklerimizi unutup, sürekli aşka uyanmak neydi?.. Aşk, insanı evcilleştiriyor muydu? *"Ben bütün görmüş olduğum şeylerin bir parçasıyım"* derken L. Avebury, hayata takla mı attırmak istiyordu?..

Aşk yeni taburcu olmuştu tutkularımızdan... Kendi yüzünü tırmalayan bir kedi gibi uzaklara bakıyordu Kadın! Baktıkça gözleri büyüyordu.

'Yağmurun evinden dışarı çıkmıyor, yabancılara hiçbir şey sormuyorum' dedi Kadın!

'Nietzche değmez bir hiçe, dememiştim ama, güç haklı mıydı her zaman?.. Derisini yüzmüşler yeryüzünün... Hiçbir şey göründüğü gibi değildi... Kimse yazgısından kurtulamıyordu'...

'Varoluşu anladıysam, anlaşılmak içime kilitlediğim çölüm olsun! Derdi olanın imgesi sürecek miydi?.. Hasreti ter içinde bırakmak istemeyenlerin dünyaya yazacağı mektuplar sürecek miydi?.. 'Elime geçirdiklerim bile, kendi kaderini yaşıyor hâlâ' diye mırıldandı Adam!

Adam, oğluna dönerek seslendi: *'Talihin elinde değil, devletin elinde oyuncak olmamanı dilerim oğlum'...*

Yeni bir düşle devriliyordu her şey ve her şey hatıranın çığlığına takılıyordu... Beyaz bile veda sığmıyordu aşka... Orada bir koyu olmalıydı... Orada bir koyu olmalıydı... Hayat espaslardan geçilmiyor, iki kişi hep bir üçüncüyü arıyordu... Neye inanacağınızı şaşırıyordunuz... Akşam oluyor ve **Woody Allen** kendi şarkısını söylüyordu. *"Nereden geldik, nereye gidiyoruz, saat kaçta yemek yiyeceğiz?"...*

Akşamsefası

ÖKÜZ'ün Nobel'i EŞBE

KUTLU ESENDEMİR

Yağmurdereli'den Özal'a: *"Mandela'yı halk yarattı, beni devlet yaratmak istiyor. Cevabım şudur: Hayır!"*

Türkiye'nin en eski siyasi hükümlüsüydü. Tam **14 yıl** cezaevinde yatmış, 1992'de özgürlüğüne kavuşmuştu. Ardından 1995 de de, bir konuşması nedeniyle içeriye tıkılmış, yargıtayın kendisine verilen cezayı bozmasıyla tekrar aramıza katılmıştı.

O, hayatında ilk kez, hem "**rica**"yla ve hem de kendi arzusuyla, **27 Temmuz 1996** günü, saat **15.00** sularında, Bayrampaşa Cezaevi'ne girdi ve yine kendi arzusuyla 27 Temmuz 1996 günü 23.30 sularında Bayrampaşa Cezaevi'nden çıktı.

Eşber Yağmurdereli dışarı çıktığında, **12 cana malolan** ve Türkiye'yi dipten gelen dalgayla sarsan, 300'e yakın siyasi mahkumun katıldığı ölüm orucu eylemine son nokta konmuştu. Bu yükü **Yaşar Kemal, Zülfü Livaneli, Oral Çalışlar, Prof. Dr. Gencay Gürsoy, RP Milletvekili Mukadder Başeğmez** de omuzlamıştı. Tüm bu çabalarla çok sayıda insan bedellerini ağır ödeyecek olsalar da ölümden döndü, Türkiye, insanlık nefes aldı, belki de daha da büyük bir facianın eşiğinden dönüldü...

Eşber abi açıkçası, babamın arkadaşı! O, **Bursa**'nın **Setbaşı** semtinde büyüyüp, şu an 25 küsurlu yaşlarda ve babaları solcu olan herkesin çocukluk kahramanıydı . Efsaneydi! Yani, '80 darbesinden en fazla 4-5 yıl önce sünnet olan bizlerin, gazetelerde boy boy fotoğraflarını ve "**Azılı anarşist yakalandı**" manşetlerini görünce içimizin düğümlenmesine yolaçan Eşber abisi...

Herkes, onun inanılmaz hikayelerini anlatır, bu kör adamın, gözüaçık bunca insan arasında, hayatı bu kadar cesaretle kucaklamasına şaşar kalırdı. Onunla, '78'de gazetelerdeki yayınlanan fotoğrafından tam on yıl sonra, karşılaştık. 1988'in sıcak bir temmuz ayıydı. PKK Merkez Komitesi Üyesi olduğu iddiasıyla yargılanan **Mehmet Can Yüce, İlhan Selçuk**'a bir mektup yazarak, karşılaştıkları işkenceyi anlatmıştı. **Bursa Cezaevi**'nde kalan Yüce'nin mektubundan çok etkilenen Selçuk da, benim bu kişiyle söyleşi yapmamı istemişti.

Yağmurdereli'nin kardeşi Sumru ablanın yardımıyla, bir açık görüş günü cezaevine girdim. Onunla birbirimize sıkıca sarıldığımızı hatırlıyorum. Uzun süre sohbet ettik. Hayatımda ilk kez cezaevinin içini görüyor, çocukluğumun bu büyük kahramanı, beni hiçbir yardım almadan, yan yana yürüyerek Yüce'nin koğuşuna götürüyordu. Koğuşa girdik. Yüce ve arkadaşları hemen bizi buyur ettiler.

Oturduktan kısa bir süre sonra, Yüce bir arkadaşından çay yapmasını rica etti. Daha sonra kendisiyle konuşmaya başladık. Uzun kollu tişörtünün kollarını sıyırdı. Gördüğüm bir vahşetti. Bilekleri, sevk zinciriyle öylesine sıkılmıştı ki, zincir bir bilezik gibi, Yüce'nin etine işlemişti. Diğer mahkumların da benzer işkence izleri mevcuttu. Eşber abi, Yüce'nin bileklerinde parmaklarını gezdirdi. Kısa bir sessizlik oldu. "**Alçaklığı görüyorsun değil mi** " diye sordu.

O kadar neşeliydi ki, sanki biz içerde, o ise, dışarıda yazlığındaydı. Çünkü o, dışarıdaki demoralizasyonu görüyordu.

Acı, onlar için o kadar kanıksanmıştı ki, Yüce'nin çay yapmasını rica ettiği arkadaşı yanımıza geldi. "**Kusura bakmayın. Çay yanlış demlendi**" dedi ve bir tepsi içinde karpuz getirdi önümüze. Karpuzu büyük hararetle yedik ama o koğuşta yapılması tasarlanan çayın nasıl olup da "**yanlış demlendiğini**" hiçbir zaman çözemedim. Daha sonra söyleşiyi tamamladım, fotoğraflarını yanıma aldım.

Bu sürede, Eşber abi için Türkiye hariç tüm dünyada özgürlük kampanyası başladı. Afişleri sokakları süsledi. Kendisi Uluslararası PEN'in onur üyeliğine seçildi.

Eşber abinin koğuşuna gittik, muhteşem bir ud ve gitar resitali verdi.Saat 17.00'de görüş bitti, vedalaştık.

Cumhuriyet'te o söyleşi yayınlanmadı. Gazete binasında fotoğrafların kaybolduğu söylendi.

Eşber abi ve Mehmet Can Yüce'ye karşı çok mahçuptum. İkisi de, o söyleşinin yayınlanmayacağını ta baştan bildiklerini, üzülmememi söylediler bana, o günkü içtenlikleri, tıpkı bir önce gidişimdeki içtenlikle aynıydı. Rahatlamıştım...

Onunla ilgili birçok haber yaptım.Bu sürede, Eşber abi için Türkiye hariç tüm dünyada özgürlük kampanyası başladı. Afişleri sokakları süsledi. Kendisi **Uluslararası PEN**'in onur üyeliğine seçildi. Çok sayıda Avrupalı parlemanter Bursa'ya akın etti. Parlamenterler, onunla görüşerek, Türk hükümetine tahliyesi için baskı yaptı...

Güney Afrika'da da **Mandela** özgürlüğüne kavuşmuştu.

Dönemin **Cumhurbaşkanı Turgut Özal** yurtdışından gelen diplomatik baskılar üzerine, **Adalet Bakanlığı Müsteşarı Arif Yüksel** ile Yağmurdereli'ye haber gönderdi: "**Gel sen de bizim Mandelamız ol!**" Özal'a göre, Yağmurdereli, gözleri görmediği gerekçesiyle Cumhurbaşkanı'ndan "**af**" dileyecek, o da Eşber abinin cezasını kaldıracaktı. Özal'ın ifadesiyle, "**davullu zurnalı törenlerle Yağmurdereli cezaevinden çıkacaktı**".

Eşber abi, Arif Yüksel aracılığıyla Özal'a, ortada bir suçun olmadığını, **12 Eylül hukukuyla** binlerce insanın işkenceli yargılamalarla cezaevlerine doldurulduğunu, kendisi için gösterilen ayrıcalığı kabul etmesinin mümkün olmadığını iletti. Özal'dan gelen baskılı isteğe ikinci cevabı ise tüm mahkumlara tahliye şartını dayatmasıydı.

Özal, Paris'teki uluslararası bir toplantıya uçmadan, havaalanından bir kez daha Bursa Cumhuriyet Başsavcısı'na son bir kez daha sordu: **"Bizim Mandelamız olacak mı, olmayacak mı? Kabul ederse Paris'te açıklayacağım!"**

Eşber abi, Özal'a hemen cevabını gönderdi:

"Mandela'yı halk yarattı, beni devlet yaratmak istiyor. Cevabım şudur: Hayır!"

Onu şöyle de anlatabilirdik: Eşber Yağmurdereli... Huku doktoru. Avukat. Yazar. Uluslararası PEN onur üyesi.Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/ Acilciler Örgütü'nün lideri olduğu savıyla ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. "Çok sayı"da yabancı dil bilir. 1992'de şartlı tahliyeden yararlanarak tahliye oldu... Ama bu, onu anlatmak için yetersiz kalacaktı. Onunla birçok kez birlikte olduk. Bir müzik düşkünü olduğunun altını çizmeliyim. Tüm yaylı sazlardan resitaller verdi bize. Ud, gitar, keman... Hepsi güzel çalardı ama o en çok, "**Kanunu daha güzel çaldığı**"nı söyler.Yağmurdereli ile ölüm orucundaki 69. günü konuştuk:

- O gün, cezaevinde karşılaştığınız manzara nasıldı?

Yağmurdereli: Durum, gayet çıplak ve netti. **63. gün** ilk ölüm meydana gelmiş, **Aygün Uğur** hayatını kaybetmişti. Bayrampaşa'ya tam **66. günde** geldi devlet. Olayın farkına vardı. "**Basından duyduk da, bir talebiniz mi var? Altınız mı yanıyor?**" gibi... Burada şöyle birşey var. Darbenin ardından, yani **'82 14 Temmuzunda Kemal Pirler**'in açlık grevinde 4 kişinin, yine **'84**'deki açlık grevinde dört kişinin

Bütün belirleyici sessizlik aralıklarla, sessizliği yı koğuşlardan: Yaşasın ö İnsanlık onuru iş

açlık grevinde hayatını kaybettiği zaman, yine bizim **27 günlük açlık grevimizde** daha başlangıçta, savcılar, bakanlıktan yetkililer hemen koşar gelirlerdi. Bu, çok çarpıcı. Devletin yeni konumlanmasını açıkça ortaya dökülüyor. Halkına daha yabancılaşan, ivmesinin daha hızlandığı bugün devlet, yığınlarla terör noktasında bağ kurarak cezaevlerine 66. günde geldi.

- Geldi ve diyalog nasıl gelişti?

Akşamsefası

R YAĞMURDERELİ'ye..

Yağmurdereli: Onlara 7 maddelik bir liste verildi. **67. günde İstanbul**'da toplanan **MGK**'nin cezaevlerine müdahale tavsiyesini talimat olarak kabul eden hükümet diyalogları kopardı. Bu, diyalogun reddi olarak seslendirildi. Terör, yine halkla devlet noktasında tek kontak noktası olarak yeniden gündeme sürüldü.

- O sırada siz devreye girdiniz.

Yağmurdereli: Evet. Devletle ilişkiler kopmuştu. **Zülfü** telefon etti. **Oral** telefon etti. "**Diyalog**

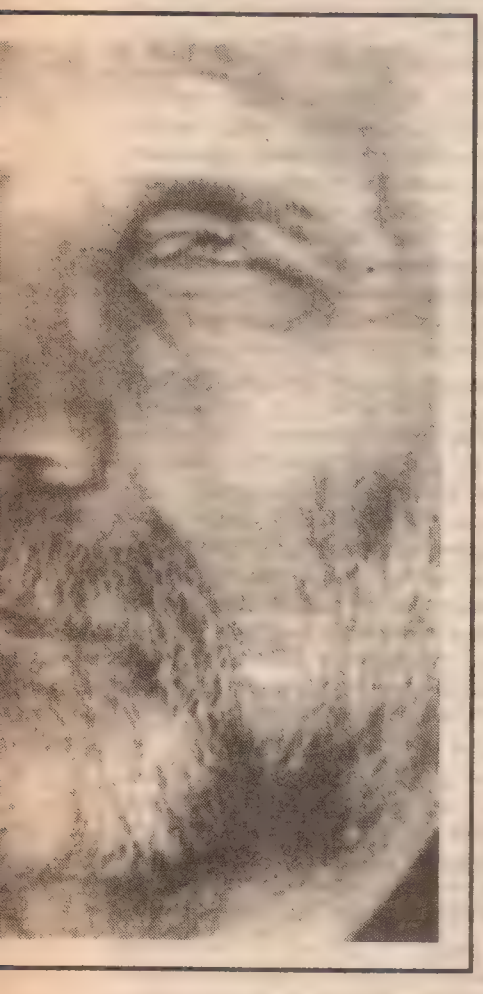

ölüm sessizliği... Ve kısa
tan sloganlar patlıyordu
üm orucu direnişimiz...
enceyi yenecek...

kesildi. Cezaeviyle kontak kursan, devreye girsen" dediler. Ben de hemen **Bayrampaşa**'ya gittim.

- İçeri girdiğinizde, koğuşlardaki izlenimleriniz nelerdi?

Yağmurdereli: İçerideki psikoloji bana yabancı değildi. 4 koğuş vardı. Biri bayanlar koğuşu. Hava çok sıcak. Ölüm orucundakilerin bir kısmı havalandırmada. Gece onikide tekrar içeriye alıyorlarmış. **Bir cenaze vardı koğuşta.** Kimisi komadaydı arkadaşların, kimisinin bilinci kapalı, kimisi gözlerini kaybetmiş, kimisi felç. **Bütün belirleyici sessizlik; ölüm sessizliği...** Ve kısa aralıklarla, sessizliği yırtan sloganlar patlıyordu koğuşlardan: Yaşasın ölüm orucu direnişimiz... İnsanlık onuru işkenceyi yenecek...

- Eski ardadaşlarınızla karşılaştınız mı?

Yağmurdereli: **Selim Açan**'la **Kenan Güngör**'le karşılaştık. Onlar da durumu müzakere ediyorlardı. Daha sonra temsilciler; **Şadi Naci Özbolat, Mehmet Yeşilçali** ve **Mehmet Hakim Han**'la biraraya geldik. Talepler üzerine konuştuk.

- Talepler neyi içeriyordu?

Yağmurdereli: Taleplerden en önemlisi **Eskişehir Cezaevi**'nin kapatılmasıydı ve bu cezaevinin kapatılması başlıca siyasi kazanımdı. Böylelikle hem **eski Adalet Bakanı Mehmet Ağar**'ın hem de yeni **Adalet Bakanı Şevket Kazan**'ın genelgeleri bertaraf edilmiş olacaktı. Başsavcı, diyalogta tam yetkiliydi. Eskişehir Cezaevi'ndekilerin **Gebze**'ye nakline kadar gelindi. Ancak siyasilerin de kaldığı bu cezaevi fiilen İzmit'e bağlı olsa da, adli olarak Kartal'a bağlıydı. Ama küçüktü. Burada, **Ümraniye Cezaevi**'ne de nakil olayı gündeme geldi. Devletin sonuna kadar direndiği son kale Ümraniye. Kazan yine direndi. **Başbakan Erbakan**'ın devreye girmesiyle Ümraniye de açıldı ve problem bitti.

- Aydınların da katılımıyla bir mütabakat imzalandı. Bu nasıl oldu?

Yağmurdereli: Mütabakata siyasi taktik değil, starejik olarak bakıldı. Arkadaşlar, bu mütabakata çaba göstermiş aydınların ve emeği geçenlerin de imza atmasını istediler. Savcı, onları da çağırdı. Mütabakat imzalandı.

- Eylemin bitirilmesi, cezaevine nasıl yansıdı?

Yağmurdereli: Sonuçta o ana kadar **12 insan ölmüş**, yüzlerce insan ölüme doğru ilerliyordu. Bayrampaşa'da dışarı vuran davul sesleriyle bir sevinç gösterisi olmadı ama bu bir siyasi kazanımdı ve insanlarda bir rahatlama doğal olarak sezinlendi.

İnsan başkalarının baskılarıyla ölüme gider mi? İnsan ölümden korktuğu için ölüme gider mi? Zaten ölüm orucuyla ölümün en kötüsünü tercih etmiş oluyor.

- 69. günde bu sorun çözümlenmeseydi, Türkiye'de neler gelişebilirdi?

Yağmurdereli: İnsanlar, geometrik tarzda ölümleri artacaktı. MGK'nin kararları uygulansaydı cezaevlerindeki insanlar fiziken bitirilmeye kalkılacaktı. Sadece ölüm orucundakiler değil, aynı zamanda o müdahaleye karşı çıkacak insanlar da ölecekti. Boyun eğmeyeceklerdi çünkü. Bu çatışmanın izleri , toplama dalga dalga yayılacaktı.

Binlerce insanın hayatını kaybettiği nihai olarak amacına ulaşmamış ve giderek büyüyen tepki katliama dönüşür. O zaman ne yapmak lazım. Azami siyasi kazanım, askeri fiziki kayıp. Yığınların potansiyel gücünü, ortalama direnç noktasına denk düşecek örgütlenme düzeyi henüz sağlanamadığından, katliamların harekete geçirdiği enerjinin tarihi ilerletmede bir katkısı olmayacaktı. Çatışma anındaki yığınlar, ilk başlardaki konumundan daha gerilere düşecekti.

- Adalet Bakanlığı, kolaalisyonun RP kanadında. Şevket Kazan'ın, cezaevleri politikası, diğer dönemlere bakıldığında bir farklılık gösteriyor mu?

Yağmurdereli: **RP,** kendileriyle ilgili başkalarının üzerindeki korkular, hem de iktidarda uzun süre kalmak istemesi, **devlete karşı, taktiksel olarak geleneksel devletle çatışmayı şimdilik göze alamamaya götürdü.** Geleneksel devletle olan çatışma noktalarında, cepheden bir kapışmayı göze alamayan Refah, çatışmayı ileri atmayı tercih etti. Bu nedenle devletin teröristleşmesiyle paralel giden politikasını, yani cezaevlerindeki insanları kişiliksiz ve kimliksiz bırakma, egemen ideolojiye tabi kılma, bunu gerçekleştiremediği durumda da yok etme politikasını sahiplendi ve Şevket Kazan kraldan daha çok kralcı davranarak, daha çok kralcı gözükerek, çok daha sert bir söylemle sahipleniyor ve çok daha ödünsüz gözüküyor. Belki onun bu tavrından kral bile rahatsız oldu. Belki de bunu, devletin kastını da aşar tarzda dışa vuruyor.

- Kazan, ölüm orucuna katılanları, örgütlerin baskısına maruz kalmakla suçlamıştı...

- Yağmurdereli: Bakan, yalnızca bunu değil, pekçok şeyi gerçekdışı ifade etti. Kamuoyunu yanıltmaya çalıştı. **İnsan başkalarının baskılarıyla ölüme gider mi?** İnsan ölümden korktuğu için ölüme gider mi? Zaten ölüm orucuyla ölümün en kötüsünü tercih etmiş oluyor. Bu işe gönüllü girilir. Üstelik bir anlık ölüm tercihi değil. 60- 70 günlük bir süreç. **Her dakika ölüm arkanızda, soluk soluğa.** Her dakika ölüme yaklaştığınızın bilincinde olduğunuz bir sürece hiç kimse sizi zorla sokamaz. Ayrıca Bakan, Cezaevlerine erzak yığıldığını, buradakilerin faksları, telefonları olduğunu söyledi. Ölümler, erzak yığılmadığının bir belgesi. Ayrıca cezaevi yöneticileri ve cezaevi savcısı da, Kazan'ın faks dediği, aslında cezaevinin "görülmüştür" damgasını taşıyan yazışmalar... Yani cezaevi yönetimi, faksı mektup gibi kullandırıyor. Evet, cezaevinde telefon var ama mafyada, devlet adamlarıyla karanlık kişilerde. Silahları ve başka şeyleri de mevcut.

Akşamsefası

LEB-İ DERYA SAYIN

Yazsana Bunları Abi

GÜNERİ İÇOĞLU

Mahalle

Bizler orta yaşa girmekte olan insanlarız. Pek yaşlı sayılmasak da mahalle ortamlarının son kırıntılarına yetiştik. İnanıyorum ki bu kırıntılar bile bizleri doyurdu, çok şeyler kazandırdı. Bir ağaca nasıl tırmanılır, bir yaz akşamı evlerden gelen biber kızartması kokusu ne demektir, misket oynarken hakkını almak nasıl olur, ne zaman kavga edilir, küfür nasıl edilir, hepsini son demlerinde öğrendik. Çocuk gözlerimizle, borçlu bir komşunun evine hacize gelen icra memurlarının üstüne, başka bir komşunun balkondan evinin tapusunu atarak, **"Durun bakayım, biz daha ölmedik, alın benim evin tapusunu, rahat bırakın komşumu"** dediğini izledik. Şimdi bunları yazarken veya anlatırken bana da binbir gece masalı gibi geliyor. İstemiye istemiye yazıyorum. Her şey kısa bir sürede öylesine değişmiş ki, kendi hayatıma, yaşadıklarıma ben de yabancıyım artık.

Düşünüyorum da, ne günlerdi onlar, hiç canımız sıkılmazdı. Tek oyuncağımız vardı; **sokak**. Geniş düzlükler henüz apartmanlarla dolmamıştı. Koş koşabildiğin kadar, çimenlerde boğuş... Dizlerimizden kabuk bağlamış yaralar, pantolonlarımızdan yeşil yeşil çimen lekeleri eksik olmazdı. Bir çocuk daha ne isteyebilirdi ki? Zaten şimdiki çocukların istediği şeylerin hiçbirisi yoktu o zaman. Çamur vardı, çayır vardı, çimen vardı. Başka bir şey gerekmezdi.

İşte böyle günlerden birinde, oynarken mahallede bir **eşek** bulduk. Evet evet, canlı, bildiğimiz bir **eşek**. Kimi kimsesi yoktu. Günlerce sahibini aradık, bulamadık. Bu durumda bizimdi o... Artık bütün günümüz bu sevimli eşekle geçiyordu. Hepimiz onunla oynuyorduk ve sanki küçük bir köpekmiş gibi her gittiğimiz yere onu da götürüyorduk. Eşek de bize çok alışmıştı. Hiçbir yere bağlı olmadığı ve gece başıboş kaldığı halde başka bir yere gitmiyor, mahalleyi terketmiyordu. Kendi isteğiyle her gece birimizin bahçesinde konaklıyordu. Geç saatlerde anırtılarıyla anne ve babalarımızın sinirini bozsa da artık mahallenin bir parçasıydı.

Eşeğimizle uzun yaz günlerinde tam iki ay oynadık. Derken bir gün bir adam geldi ve eşeğimizin kendisine ait olduğunu söyledi. Mahalle büyüklerimizle bizim anlayamadığımız bazı şeyler konuştu. Büyüklerimiz eşeğin ona ait olduğuna kanaat getirdiler ve eşeği adama teslim ettiler. Arkasından bakakaldık. O giderken içimiz yanmıştı.

Şimdi aklıma geliyor ve gülüyorum. Hiç mahallede eşek bulunur mu yahu?.. Niçin hanımeli çiçekleri vardı her bahçenin duvarında, niçin gülüyordu o zaman yüzler. Yoksa bir şarkı mı söyleniyordu bir evin balkonundan, herkesin bildiği ve sevdiği...

Bıyıklı Kafatası

Çok eskiden Malatya'nın bir ilçesinde önceden mezarlık olan bir yer Belediye Parkı'na dönüştürülüyormuş. O zamanlar henüz genç olup bu parkın yapılmasına yardım eden bir amca bu konuda tuhaf bir öykücük anlattı. Park alanı kazılırken mezarlardan birinden bir kafatası çıkmış. Henüz üzerinde derisi duruyormuş ve dudağının üstünde ince bir bıyık varmış. Bu **"bıyıklı kafatasını"** görenler ürkerek geri kaçmışlar, korkudan bakamıyorlarmış. O sırada oradan geçmekte olan Ömer Dayı kafatasını tanımış. Daha sonra bastonuyla bu kafatasını iterek "Vay avradını zittiğim, Cenderme Rabbo'nun kafası hâlâ çürümemiş pezemeng" diyerek yöre halkını kafatasından daha çok ürküten bir geniş yüreklilik sergilemiş...

Akşamsefası

HALİT ÇAPIN

Babası Fil Olan Fare

Ulvi, efe lafını işitince, radyoyla uğraşmayı boşluyor. İçindeki rakıya uyuyor, fırlıyor efenin yanına...

Koğuşa geldiğinin gecesi Ulvi'yi revire taşıdılar. Ulvi ne torpillilydi, ne de siyasi... Ağır kabadayı filan hiç değildi. Yani hatırlı mahkûm sayılmazdı kendisi. Ayrıcalık tanınıp rahat etsin diye taşınmamıştı revire...

Yediği dayak, gerçekte *"İlkyardımlık"*tı... Yediği dayak; dayak dayak olalı, böyle atılmamıştı... Ama mahpus kısmının ilkyardım hastanesinde işi ne? Revire kaldırılması bile büyük baht...

Revirde iki gün sonra kendine gelince, Ulvi'nin ilk sorduğu sual *"Ben kimim?"* oldu... O yüzden, bir gün daha istirahatine izin verdiler, iyice kendine gelsin diye...

Ulvi'nin, mahpus damına düşüşü bir mühür fekkinden. Mühürlenmiş bir yerin mührünü kırıp içeriye girmesinden. Bu yüzden mahkemeye verilmesinden. Duruşmalara boş verip hiçbirine gitmemesinden. Aslında eski bir hikâye... Ulvi Üsküdarlı olduğundan, içeri atmak için sebep çok ama, onun kısmetine mühür fekki düşmüş... Gıyabında altı ay takmışlar, *"Durun-yahu! Etmeyin. Böyle şaka olmaz!"* laflarına aldırış bile etmeden, havalandırıp deliğe kondurmuşlar.

Anası, yatağı yorganı hemen ardından yetiştirmiş. Ulvi için düşündürücü olan ilk birkaç saat... Ondan sonrası eğlence... Eğlence de; o fare olmasa... Fare dememiz lafın gelişi... Fare çok gelişmişin biri. *"Bunun babası filmiş!"* deseniz, inanacak birkaç kişi bulunur.

Ulvi'nin, *"Yandım Allah"* dayağını yiyip revirlik olması hep bu fare yüzünden... Ulvi'yi birisi hafiften uyarsa, başına o iş gelmeyecek... Ulvi, dedik ya, Üsküdar'lı... Uyanık... Adamın yüzünden burnunu çeker alır, fark ettirmez...

* * *

Ulvi, bir tarihte Marmaris'ten İstanbul'a geliyor otobüsle... Otobüsle beraber geliyor bir bakıma... Otobüsün deposunda ne kadar benzin varsa Ulvi'nin midesinde de o kadar alkol var... Radyoyu sonuna kadar açtırmış. Ya fasıl yapıyor, ya vokal... Otobüs boş olduğundan; az yolcu buluduğundan karışan yok Ulvi'ye...

Aydın'da bir efe, yanında iki kızanıyla biniyor...

"Haydaaa!.. Bu devirde efe kaldı mı? Kızan da ne oluyor?" demeyin... Asıl efeler bu devirde... Bu devirde, parası olan herkes efe... Paralı olan kişileri koltuklayan herkes kızan... Eski devir efeleri masal...

Efe bir boş koltuğa tek başına yanlıyor. Kızanlarından biri önde, biri arkada. Efe'nin tek ayağı altında, tesbihi elinde, arkadan basık pabucu bıraktığı yerinde... Efe'nin ilk lafı, bangır bangır bağıran radyo dolayısıyla şoföre: *"Kapat lan oğlum şunu... Beyin ishali olacağız bu gürültüyle."* Efe'nin efeliği, şoför tarafından malûm olduğundan, radyo anında çıt... Ama Ulvi'nin Efe'nin efeliğinden haberi yok. Olsa ne yazar... Efe efeyse, Ulvi de sarhoş. Ulvi ünlüyor: *"Aç len oğlum, müzik ruhun gıdasıdır!"* Şoförde o konuda bir davranış yok. İş başa düşünce Ulvi seğirtip radyoyu açıyor, şoför anında kapıyor, sonra kısaca açıklıyor durumu: *"Abi arkadaki gayetle yaman efedir. Aman kurban alayım, bizi bitirir..."*

Ulvi, efe lafını işitince, radyoyla uğraşmayı boşluyor. İçindeki rakıya uyuyor, fırlıyor efenin yanına... Başında dikilip bir on saniye bakıyor adama. Sonra uzanıp işaret ve dahi başparmak yardımıyla, efenin bir gözünü dört misli ve de aşağı yukarı açıyor. Efe *"Ulan!"* deyip hamlelenince tanıtıyor kendini: *"Ben doktor Ulvi. Kanser mütehassısı..."* Eee efeler de şaşırır... Efe şaşkın, Ulvi oturuyor adamın yanına: *"Yahu efe kardeş, sen ölmektesin haberin yok... Kanser beyine sıçradı sıçrayacak. Bu iş bu kadar ihmal edilir mi?"* falan filanla, Efe'yi mahvu perişan ediyor. Ardından teselli kısmına geçiyor. *"Ama korkma. İyi ki bana rastaldın. İstanbul'da hallederiz. Daha erken teşhistesin."* deyip işi bağlıyor... Sonra *"Aç oğlum radyoyu"* diye bağırıyor şoföre. Efe bitkin başıyla onaylayınca şoför aç ıyor radyoyu... Ta İstanbul'a kadar... İstanbul'a gelince mi? İstanbul'da efelik kaç para... İstanbul kendisi efelerin efesi.

Yani diyeceğimiz o ki, Ulvi aile çocuğunun hası...

* * *

Biz dönelim hikâyemize..

Ulvi birkaç saat geçtikten sonra koğuşa alışmış... Gece misafir sayıldığından, koğuşun ağası ve diğer dayılarla oturmuş sofraya ki, bir kuş sütü eksik... Koğuşun ağası *"Ağır Ceza Ahmet"* diye birisi... Üç leşi, 20 yıl mahkûmiyeti var. İpten müebbete geri dönmüş, pazarlık 20 yılda kesilmiş.. Bütün hapishane ona çalışmakta... Gayetle ağır birisi, Ağır Ceza Ahmet...

Gece yatılacak. Ulvi kendi köşesine giderken, ağanın yatağı üstünde görmüş ilk olaraktan fareyi... Yatağın üstünde, kedice kıvrılmış yatarken... Ulvi bile şaşırmış bu işe... Ne bilsin, hayvanın küçüklüğünden beri, *"Ağır Ceza Ahmet"* tarafından büyütüldüğünü... Ne bilsin, farenin yakalamak için kedi aradığını...

Sözde ağanın gözüne girecek... Etrafta vurmak için bir şeyler aramış ama, yok... Çizmesinin tekini çıkartmış usulca. Ve girişmiş fareye ki öldüresiye... Fare, bu tip davranışlara hiç alışık olmadığından, şaşkınlık içinde kalakalmış. Ve koğuş anında binivermiş Ulvi'nin tepesine. Ulvi bir anda boksörlerin antrenman yaptıkları pançikbol... Ulvi bir anda kum torbası... Önüne gelen Ulvi'ye koyuyor...

-Ulan sen ağamızın kedisine nasıl vursun... Ulan ağamızın gözbebeğine el kaldırmak ne ola? Ulan sen onu bildiğin farelerden mi zannettin?

* * *

Ulvi, revirden taburcu olup koğuşa döndüğünde, babası fil olan fareyi yine ağanın yatağı üstünde bulmuş, arka ayaklarından biriyle boynunu kaşırken. Önünde durmuş, düşünmüş bir... Bir iyice düşünmüş... Sonra elini uzatıp başını okşamış farenin terbiyelice, usulca, güya sevecenlikle:

-Pist pist... Seni gidi minnoş seni... diyerekten...

Kim demiş dayak günümüzde geçerliliğini yitirmiştir diye?

Akşamsefası

KARA ÇALAN

Nihat GENÇ

BÜYÜK PROJELERİN YOKOLUŞU

Ustalar getirin tabutum çatsın / Terziler getirin kefenim biçsin / Ak göğsün üstünde çimenler bitsin / ...

(Pir Sultan)

Bu nasıl oldu? Sonunda en şık, en gözalıcı mobilyalarımız bayrağa sarılı tabutlar oldu. Evlerimizin, ruhlarımızın yüzyıllardır değişmeyen dekorunu oluşturuyorlar. Ecel şerbetini tas tas içen annelerin oğullarının tabutları bayrağa sarılıysa iyi anneler, diğerleri kötü anneler. Toptancı bir terzi hepimize aynı kumaştan elbise dikiyor. Okul önlüklerimiz, mahkum giysilerimiz, yazar kimliklerimiz, aynı geleneksel desenlerle örülü. İlerici, gerici, çorbacı, farketmiyor, hepimizin beslenme çantasında bir kuru acı soğan. Anneler iki gözünden öpemiyor çocuklarını!

Acı soğan geldi meydane, bütün yiğitlerimiz birbirinden merdane, yeniçerinin, külhanbeyinin, pehlivanın acı gücü nereden gelir sanırsınız. Dünya çapında güreşçiler, dünya çapında savaşlar, hey gidi heyy!

Yaz gelir, kış gelir, üç yaşında çocuklar gelir, insanların acı acı ölümü şaşırtmaz bizi. Adı Yemen, gülü çemen, acı acı döven, dövülen şaşırtmaz bizi, Dicle akar, Fırat akar, Tuna'da, Estergon'da, acı kuvvete inandık, yar peşinde gurbet elde acı soğana sığındık.

İşte olimpiyat madalyalarımız acı soğandan geliyor. Derin bir beslenme, kondüsyon, fizik bilgisi kültürü isteyen sporlarda yokuz. Bir milyon asker var, askerlik üzerine on kitap yok. Acı soğandan utanan federasyonumuz olimpiyat bayrağını güreşçilerimize değil, yüzücü Derya'ya tutturdu. Hani birileri kafileye İngilizce yol sorar burdan gel, şurdan git diye. Ayıp olmasın yetmişiki millete. Çocuk ne de olsa Amerika'larda okumuş ne acı soğanı, mayonezle-ketçapla büyümüş.

Halil Mutlu nedir ki, bir metre boy. Köyüne giderken şöföre demiş ki: "Bir de Naim Abi der ki bizim köy çok kalkınmış, (uçağı göstererek), baksana abi, bizim köyün üstünden uçak bile geçiyor!"

Halil Mutlu madalya alınca kafiledeki arkadaşlarla mutluluğunu yaşamak istemiş. Yüzücüler küçümsemiş: "Ne olmuş yani?" demişler. Kendisi gitti yirmiyedinci oldu. O kadar da uçağa binmişti. Torpille bayrak tutar, dünyanın parasıyla Amerikan kolejlerinde okur. Ne olur senden, yirmiyedinci olursun! Bu acı soğanı küçümseyen Cumhuriyet Türkiye'si bir sürü harika çocuk çıkardı, okuttu, nerdeler? Yine madalyalarımızı acı soğandan alıyoruz!

Madalyalarımızı acı soğanla aldık, sorunlarımızı acı kuvvetle çözdük. İşte izledik, Adalet Bakanlığı'mı, savaş bakanlığı'mı? Adalet, devletin acı gücü olunca, sonunda hukuk ölüm makinesine döndü. İnsanlar mahkumların haklarını savunduğu için, eylemlerini de savunuyorlar ithamıyla acı acı dövüldü.

Bu bir toplumsal başdönmesi değil. Medya toplumun bilinçaltını böyle yıkıyor! Bir kere olsun "biz de insan severiz" demeye yüzleri tutmuyor. Onlar suçlu, onların hakları olamaz, diyorlar!

Hukuk-adalet denildiğinde jop vicdanlıların aklına hala iyiler-kötüler geliyor. İyiler kendi düşüncesinde olanlar, Allah onlara kudretten acı bir iman gücü vermiştir. Kötüler, onlar içerdekiler. Ortaçağda da böyleydi, mesela küçük bir çocuk okula gittiğinde: "sen piçsin, almayız" diyorlardı. Manastırın vicdanında afaroz edilmiş herkes dışlanır, dövülür, işkence edilirdi.

Hukukta iyiler-kötüler yoktu, köpeklerin de, çöp kutularının da hakları vardır. Hakları parası olanlara bol kepçe-adalet kazan dağıtmayı devlet töresi haline getirmiş aydınlar, demokratikleşmeyi nihayet becermiş medya, nasıl oluyor da hakları olabiliyormuş diye soruyor! Hukuk değil top güllesi, yürek değil hela taşı!

Bu kadar sıradan uygarlık bilgisini hazmedememiş insanlar ülkeyi acı acı yönetiyor, yönetiyor da ne oluyor, devletle-mahkumlar, devletle-memurlar-dövizzedeler-öğrenciler, arasında asırların sürüklediği bir acı kan davası sürüp gidiyor!

Bu acıların acısı kan davası ülkemiz için yeni bir düşünce değil, insan haklarından söz eden herkesi vebalı gibi karantinaya almak da yeni bir düşüce değil. (İlginçtir, polis joplamaya başlamadan önce slogan atan gruba bağırıyor: "Normal vatandaşlar dışarı çıksın.")

Ağam kim, paşam kim? Aslında tarihin bu büyük kan davası, büyük toplumsal projelerinden vazgeçmiş ehli vatan aydınlarla toplum arasında sürüyor. Kimileri örtülü ödenekte devriye nöbeti tutan hazmeden yazarlar, diğerleri, meydan meydan başı bozuk hukuğun zorbalıklarına bağıranlar; idamlar, işkenceler pahasına!

İnsan ölene kadar insandır, mezarlığa kadar. Muhammed de deseniz insandır, Ali de deseniz insandır, kafir düşman da deseniz insandır. Bol kepçeci hukuk düzeninde insan, içeri tıkılana kadar insan.

Neyzen Tevfik ne güzel söyledi, hazmedebilenler, onları "anaları sıçarken yanlışlıkla doğurdu!"

Aydınları kim doğurmuştur! Tarihin yolunu değiştiren büyük fikir mimarları! Şimdi diş gıcırdatarak bakıyorlar bu soylu filozoflara!

Peki, aydınların büyük projeleri nelerdir, modernleşme mi, demokratikleşme mi, sivilleşme mi? Bu projelerden hangisinin Yunan'a taarruz etmekle, devlet kredisi almakla, politikacı sofrasında dansöz oynatmakla ilişkisi vardır!

İşte Güneydoğu sorunu, on yıl oldu, aydınlar ölü sayarak münakaşa ediyor. Savaş ölü sayımına döndü. Ölü sayarak aydın olmak. Ölü sayısı, yağlı yanaklarında güller gibi açıyor, çünkü polemikleri güçleniyor!

Ey büyük Tanrım, nasıl oluyor da aydınlar, içinde doğdukları, Elifba'yı öğrendikleri büyük düşünce adamlarının, soylu projelerini yaşatmaya değil, onları çürütücü, sprey rolüne soyunuyorlar!

Orta Asya'dan taşıp geldik, şu yüzyılda ne çok şampuan yazarımız oldu. Şeftali vicdanları var, bir de koç yiğitliğe soyunuyorlar!

Pek modern bir sorundur? Aydınlanmanın bu büyük dönüşümcü yazarları, nasıl olmuş da geri tepmiştir? Elbirliği içinde şimdi ortaçağı geri istiyorlar! Bu büyük bir darbımesel, ne zaman bunalsalar, tarihin yıkıntılarını eşeleyip kendilerini feodal kalıntılara bekçi ilan ediyorlar. Sanırlar ki cennete düşmüşler. Balların balını bulmuşlar. Şeytan bile değiller, şeytan leşleri!

Büyük projelerinden neden vazgeçmişlerdir! Onyedi yaşında gencecik çocuklar neden içeri düşer. Neden otobüs yakarlar! Otobüslerin kanatları olmadığı için mi? Kendi kanatlarını açamadıkları için mi? Neden büyük fırtınalı denizler gezeceklerine, Camel Trophy'lere katılacaklarına, ailelerini bir ömür acılar içine sürüklerler!

Çünkü büyük projelerden kovulmuşlardır! Büyük projeler hukuk toplumundan dışlanmıştır. Şimdi bu büyük mavi gözlü projeleri 17 yaşında genç çocuklar sırtlamak istiyor, dağlar gümbür gümbür sesleniyor. İşte ne oluyorsa kızıl kıyamet o zaman oluyor! Sırtı gümüşten, gözleri ışıl ışıl bu genç çocukların büyük projelerinden korkuyorlar, "ağırlarına" gidiyor, "kıskanıyorlar"...

Çünkü büyük projelerini unutmuş aydınlar, cehennemi bir makinanın dişlisi olmuşlardır. Ve tüm bu kan davasının sebebini iyi biliyorlar. Modernleşmeyi rahatlarıyla, demokratikleşmeyi keyifleriyle karıştırmanın yıkıcı etkisidir bu azgın kan davası.

Nerede yeri göğü sarsan aydınlar! Aydınlar, değil temel insani hakları, imkansızı istemek zorundadırlar. Çok basit bir soru: Başı bozuk bu deccal hukuğunu değiştirmek istiyor musunuz, istemiyor musunuz? Bir Türk Lirasını altmış milyon eşit parçaya bölmek istiyor musunuz, istemiyor musunuz? Hakkari'nin dağındaki küçük kara kıza da Fatih gibi saygı göstermek istiyor musunuz, istemiyor musunuz?

Kararınızı verin. Çadırınızı kurun. Çünkü, içimizde bunu isteyenler var! Çok şiddetle istiyorlar! Acı soğandan da başka birşey bilmiyorlar. İnanılmaz sosyal kazalara, büyük dramlara, tarihsel trajedilere kapı açıyorlar, ölüyorlar, öldürüyorlar!

Kararınızı verin. Göğsünüzün altındakini hatırlayın!

Bu kanlı gömlekleri analara, gencecik çocuklara kim giydiriyor? Bunca haksızlığın bedelini kim ödüyor! Hırsızlar nerede? İçerdekiler kim?

Toplumsal muhalefeti, eleştiriyi kansız bir giyotin gibi çalıştıramazsanız, birileri kanlı giyotinlerini çalıştırıyor işte. Ölmemeye fermanımız mı var?

Demokratik diktatörler joplara sarıldığında yumuşak olmalarını rica ediyorlar. Çünkü üzüntüleri demokratik diktatörlük değil, neden yumuşak görünmeyi beceremedikleri içindir. Çünkü üryan gelmiş üryan gidenleri tanımıyorlar! Görmüyorlar! Çünkü demokratik diktatörlük onurunu, dokunulmazlığını onlarla paylaşmıştır! Onların da işleri yolunda. Zor zamanlarında mutlaka bir tanıdıkları bulunur. Yolsuzluklarla uyum sağlamışlardır. Ekranda iyi görüntü vermenin dersini öğrenmişlerdir. İşadamları tarafından finanse, onure edilmek, dünyanın bağışladığı en büyük ödül olmuştur. Ruhlarını satmışlardır, karşılığında Çok Önemli Kişiler (VIP) olmayı garantilemişlerdir.

Bu aydınlar aslında, doğan ay'dan esen yel'den nefret ediyorlar. Sırf keyifleri bozuluyor diye şiddetten de nefret ediyorlar! Oysa, gerçekte, aydınların tek bir projeleri vardır. Onlar gerçekten doğan gün'e kansız-savaşsız bir dünya çığlığıyla sesleniyorlar. Şiddeti öyle içerden tanırlar ki, büyük bir paranatör gibi toplumsal şiddeti, beyinlerine, metinlerine taşırlar!

Bu büyük yüksek gerilimin elektriği insanı aç koyar! Hapis damına koyar! Sahipsiz koyar! Kör eder, kömür eder! Bu büyük devasa toplumsal trafoda eser vermemiş, şiir yazmamış, bu büyük trafoda gözünden iki damla yaş dökülmemiş, halkıyla, insanoğluyla konuşmamış aydınlar, artık aydın değiller, yeryüzünün en tehlikeli nükleer artıklarıdır!

Çünkü onlar şiddeti polislere 17 yaşındaki gençlere, FBI'nın emrine havale ederler!

Dünyayı değiştirmek düşüncesiyle de dalgalarını geçerler!

Ağrı Dağı'ndan içi tabut dolu uçaklar geçiyor. Aşağıda yemyeşil vadiler üzerinde insanlar küçümsediğimiz bir kuru acı soğan dahi bulamıyorlar.

Bunun üstüne bu şebek yazarları okuduğunuzda sanırsınız ki bize, Ağrı Dağı'ndan kar bağışlıyorlar!..

Akşamsefası

yanıtlayın bakalım şu soruları, zamanınız bol.

tan cemal

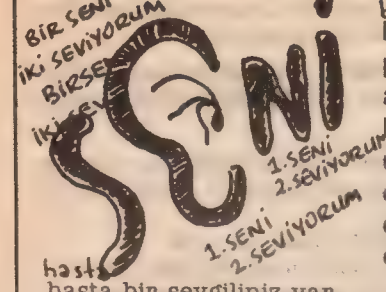

hasta
hasta bir sevgiliniz var. yaşaması için ona "seni seviyorum" demeniz lazım. o kadar hasta ki, ilk kelimeden sonrasını anlamıyor. ben de merak ediyorum, ne yapardınız?
a) yazardım.(iyi oku! demeniz lazım diyorum.)
b) "seniyorum" derim.
c) bir kulağına seni, diğer kulağına seviyorum derim.
d) ölüşünü merakla izlerdim.

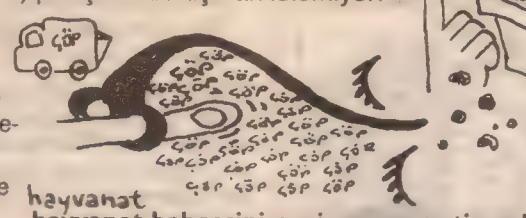

burnunuzu
burnunuzu karıştırıyorsunuz. parmağınıza birşey oldu. ne oldu?
a) hangi parmağıma?
b) yolunu kaybetti, şaşırdı, uyuyakaldı.
c)İkinci bir emre kadar faaliyetleri durduruldu.
d) pis işlere bulaşmak istemiyor.

karşı
karşı takım atakta, tam gol atacakken, anneniz tv'nin önüne geçti. uzaktan kumanda düştü, ses kesildi. anneniz şaşkın ve hala tv'nin önünde.
a) anneme golü anlattıktan sonra, o mu oldu diye sorarım.
b) annem gidene kadar kitap okurum.
c) bu bir mesaj! artık maç izleyemem.
d) babamın ölüşü beni bir daha üzerdi.
e) yedek tv'den maçı izlerim.

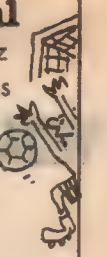

çok
çok yorgunsunuz. gece uyku vakti. birden güneş doğdu, içerisi ışıklarla doldu.
a) perdeyi çeker, hemen yatarım.
b) uyandırma servisini arar, uyarırım.
c) elektriklerin kesildiğini düşünürüm.
d) hamamböceklerin izlerim. nerede saklandıklarını öğrenirim.

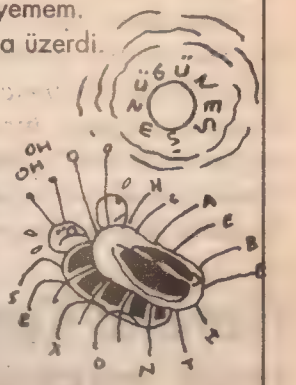

hayvanat
hayvanat bahçesini geziyorsunuz. timsahları severken cep telefonunuz çaldı. ama cep telefonunuz yok. çabuk! çevredekiler size bakıyor!
a) vantrolog numarası yaparım.
b) kendinden emin bir sesle alo derim.
c) kaplama alanının dışına çıkarım.
d) timsahın cep telefonuyla konuşmasını izlerim.

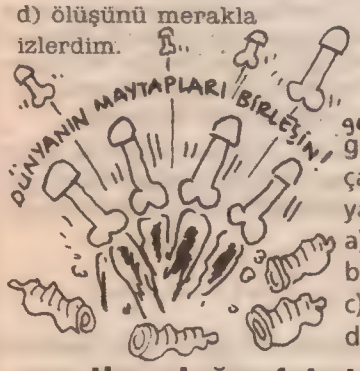

gece
gece yarısı uyandınız. içinizdeki vicdan azabı 8 yaşında çaldığınız maytapları yerine koymanızı istiyor. ne yapardınız?
a) daha sekizime yeni bastım, bu mümkün mü?
b) gani müjde'ye anlamını sorarım.
c) maytapları benden çalan arkadaşımı ararım.
d) yine olsa, yine çalarım.

bir
bir partidesiniz. etrafınız sahte gülüşler ve kötü esprilerle dolu. derken o içeri girdi ve içinden bir espri yaptı. beraber aynı anda güldünüz.
a) ben de içimden bir espri yaparım.
b) hızla ona yaklaşırım, bir laz fıkrası anlatırım.
c) gülmeyi seviyorum diye düşünürüm.
d) hemen tuttuğum partiyi değiştiririm.

yanıtları doğru fakslayan kişilerin, karakterini tahlil edicem haftaya. görürsünüz.

MERAKLISINA

Ümit Kıvanç

Medya, bu olayda, sözünün yalnız insan hayatı karartmaya, yolsuzluk örtmeye, toplum aptallaştırmaya, patronlarının başka işlerinin reklamlarını yapmaya değil, demokratik ve insanca yaklaşımlara yarayabileceğini gördü.

Bir demet çiçek aldım elime. Kokladım da kokladım. Baktım çiçeklere. Aralarında yaprakları dökülmüş, yıpranmış, sadece saptan ibaret kalmış olanları var. Ayrıca, yaşama arzusunu oburca tüketen şehirlere, kayan topraklara, yanan ormanlara sinmiş o küf kokusu da aradan sızıyor. Yine de çiçeklerin kokusunu günlerdir ilk defa duyabiliyorum.

Kokular üzerine değilse de sözün gücü üzerine bir daha düşünmenin tam zamanı.

Yüz, ikiyüz kişinin hayatını gözden çıkararak giriştiği bir eylem, ancak sahici ölümlerin sahiden birbirini izleyeceği ortaya çıktıktan sonra ciddiye alındı. Yani laftan ibaret olmadığı anlaşılınca. Adalet Bakanı, eminim, insanların bir kısmını, ölüm orucuna yatanların aslında gizlice yiyip içtiklerine inandırmıştı. Sözle. Sonra, cezaevi koşullarında insana "öleyim daha iyi" dedirtecek hiçbir şey olmadığını, bu işin tamamen örgütlerin bok yemesi olduğunu anlatmaya koyuldu. Mahpusların taleplerini yanlış aktardı. Daha önce ölüm orucu yapan PKK'lilerin taleplerini hepsininkiymiş gibi gösterdi. Bunu, tavizsiz kahraman bakanın tehditleri sahnesi izledi.

Adalet Bakanı'nın sözel pratiği, ölüm oruçlarını sona erdiren anlaşmadan sonra da devam ediyor. Pazar günü Star Haber'e çıkıp, ölümlerin önlenmesi için sokaklara dökülenlerin –yani hepimizin– örgüt emriyle davrandığını iddia etti. (Hemen bir not, lütfen bir yere kaydedin, unutmayın: Ben, hukukçularla görüşüp bu konuda bakana karşı dava açılıp açılamayacağını soruşturuyorum. Çünkü örgüt emriyle davranmadım, davranmıyorum. Dava açılabilecekse, "ölümler önlensin" diye gösterilere katılan herkes bunu yapabilir. Sonucu size bildireceğim.)

Adalet Bakanı'nın sözel pratiği başarısızlığa uğradı. Şimdi şu soru önemli: Neden veya nasıl? Elbette öncelikle oniki insan öldüğü için. Türkiye'de insanlar ölmeden hiçbir şey anlatılamaz. Üstelik, "sadece" bir tek insanın ölmüş olması herhangi bir olayı ancak önemsizleştirir. İnsan ölmemişse, anlatılan eksik kalır. Türkiye'de söz başka türlü söylenir, başka türlü dinlenir.

Peki, bakanın sözel pratiği başka neden/nasıl başarısızlığa uğradı? Çünkü başka sözleri onunkini alt etti. Kimlerin sözler? Elbette öncelikle "ölümler önlensin, bu devletin elinde" diye kafasını gözünü tehlikeye atarak, "Allah Allah!.." diye saldıran jandarma ve polislere rağmen sokaklara dökülenlerin. Türkiye'de kafayı-gözü tehlikeye atmadan söz söylenmez. Eğer bir söz söylenmiş ama bu yüzden kimse polisin gaddarca saldırısına uğramamışsa, bizzat sözü söyleyenler veya kendileri için söz söylenenler arasından dahi, bunu önemsemeyenler çıkar.

Demek ki, ölerek, dayak yiyerek, gözaltına alınarak söylenen sözlerle bakanın sözlerinin yenilgiye uğratıldığını düşünebiliriz.

Hayır, düşünemeyiz. Çünkü bakanı asıl yenilgiye uğratan, medyanın ölerek ve dövülerek söylenen sözleri aktarmasıydı. Bu, medyanın sözü oldu. Bu Türkiye'nin yakın tarihinde hemen hemen ilktir. Cumartesi Anneleri'ne revâ görülen eziyet ve vahşete duyarlı olmakla başlayan bir garip, yabancı ve insanca eğilim, medyayı sardı. Ne kadar sürer bilinmez. Medya, bu olayda, sözünün yalnız insan hayatı karartmaya, yolsuzluk örtmeye, toplum aptallaştırmaya, patronlarının başka işlerinin reklamlarını yapmaya değil, demokratik ve insanca yaklaşımlara yarayabileceğini gördü. Acaba bu onun hoşuna gider mi? Yoksa, "aman, biz ne yaptık!" diye, mesela İstanbul Emniyet Müdürü'nün hayatı ve eserlerini inceleyen diziler yapmaya mı girişir? Biz herşeye rağmen iyimser olalım. Ne de olsa medya ilk defa böyle davrandı.

Şimdi sıra geldi bakanın şahsında kendini yenilgiye uğramış hisseden devletin sözüne. Devlet, "ölsünler, fena mı?" dedi, "Allah Allah" diye üzerimize saldırdı, fakat sonunda ilk defa –geç ama– insani bir çözümün taraflarından olma şerefini kazandı. O bunu şeref saymıyor. Şimdi bize muhakkak bir söz söyleyecek. Sıkı durun, kendinize dikkat edin, açık vermeyin...

Son olarak, Şevket Kazan'ın pratiğini yalnız ve yalnız, "İşte Refah'ın gerçek yüzü ortaya çıktı" tezlerine kanıt yapma telaşındaki kavrayışsız arkadaşlarıma bir söz de ben söyleyeyim. Sadece şu kıyaslamayı yapın: Ya ölümler başladığında Mehmet Ağar bakan olsaydı?!

Maruzat: Geçen haftaki yazımı yazarken henüz "sadece!" bir kişi ölmüştü; zaten fark etmişsinizdir sanırım. Onun için dile getirdiğim "huzur içinde yat" dileğimi ölen öbür mahpuslar için de tekrarlıyorum...

Akşamsefası

Vedat Özdemiroğlu

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

Vedat Bey, bazen –bilinçli olarak– saçmalar. Bu tekniği, gerçeği söylemenin bir başka yolu olarak benimsediği malumdur. Yine de bazı pis adamlar, bir macera sırasında Vedat Bey'in beyninde "saçma" kaldığını, bu sebeple arada sırada saçmaladığını söyleyip dururlar. Bu iddia doğru mudur? Hayır, yalandır.

Hamarat Kamarot
(taze macera)

Vedat Bey, bir çağrı aldı. Hint Okyanusu'ndaki küçük bir adacığın mazlum halkı, heyecanla Vedat Bey'i bekliyordu. Vedat elbette yardım etmek isterdi. Ama kahraman da olsa, onun da sorunları vardı.

Vedat Bey, bu sorunları kafasında şöyle sıraladı:

I- Acaba beni niye çağırıyorlar? Büyük bir kumpas olmasın bu iş?

II- Ben gidince, burdaki sefil herifler bir entrika çevirmeye kalkmasın sakın!

III- İstanbul'dan ayrılmaya gönlüm razı olmuyor...

Vedat Bey, gün boyu, ekabir bir derviş gibi İstanbul'u dolaştı. Tophane'de nargile içti, tinerci gençlerle birdirbir oynadı, Asmalımescit'te Eflatun Nuri'ye rastladı. Ona, "Herkes, birilerinin mülkünü, parasını, karısını kıskanır; ben ise sizin anılarınızı kıskanıyorum Bay Nuri" dedi. Yeniköy'de denizi seyretti, Galata Kulesi'nde kanyak içti, Kumkapı'da yine denizi seyretti.

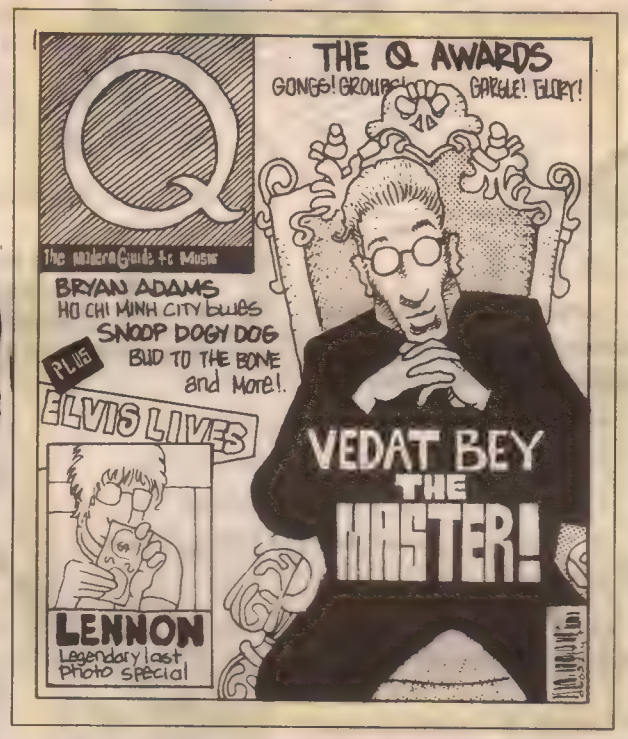

Tahtakale'ye gitti. Avanak Avni tiplemesinin biblolarından birkaç tane satın aldı, turistlerin küçük çocuklarına dağıttı.

Sarayburnu'na inerken –yağmur başlamıştı– bir sigara yaktı, Avnî takma adlı şairi düşündü, onun birkaç dizesini usulca mırıldandı:

"Gırre olmâ dilberâ ü cemâle kıl vefâ
Bâki kalmaz kimseye nakş ü nigâr elden gider
Yâr içün ağyar ile merdâne ceng etsem gerek
İt gibi murdar rakîb ölmezse yâr elden gider"

Yani, "Gururlu olma güzelliğinle ey güzel, vefalı ol, bu süsler, güzellikler kimseye sürekli kalmaz, elden gider" diyordu ve de "Sevgili için, düşmanla yiğitçe savaşmalıyım, köpek gibi pis düşman ölmez ise, sevgili elden gider" diyordu Avnî, yani İstanbul'un fatihi Sultan Mehmet.

Vedat Bey, bir banka oturdu. Hint Okyanusu'nda adacığın sakinleri onu niçin acele olarak çağırıyorlardı? Bunu öğrenmesi lazımdı.

Öğrendi de. O an orada balık tutmakta olan Kutsi adındaki genç, Vedat Bey'e malumat verdi: O adacıktaki krallık yıkılmıştı ve cumhuriyet kurulacaktı ama, geçiş döneminde ülkeyi yönetecek, tarafsız ve kahraman bir kişiye ihtiyaç vardı. Vedat Bey'i uygun görmüşlerdi. (Bir anı: Kutsi adındaki genç, bir gün Vedat Bey'den kendisine balık almasını istemiş, Vedat Bey ise ona balık almak yerine, saatlerce uğraşarak balık tutmasını öğretmişti.)

Vedat Bey göreve hazırdı. Hemen bir sandal ve bir sandalcı ayarladı. Marmara Denizi açıklarında dönüp bakmayı düşündü ama bakmadı. Vedat Bey, arkasına bakmazdı.

SONER GÜNDAY

ORÇUN'un günlüğü...

Sonra tam dokuz kez aradım, dokuzunda da yerinde yoktu. Tabi borç istiyeceğimi sezdi ve paso yok dedirtiyo... piyyvvv... vay be...

8 Haziran : Rauf sabah erkenden işe gitti, onu yolcu ettikten sonra biraz daha kestirmek için yatağa uzandım. Az bi zaman sonra gereğinden fazla ısrarla çalan kapı zilinin sesiyle uyandım. Bu evsahibimin stiliydi, sessizce kapıya yaklaştım, dinledim. Yine emlakçıyla birlikte gelmişlerdi. Üstelik bu sefer yanlarınrda evi görmek üzere gelen bir kiracı adayı da vardı.. Beş dakka zili çaldılar, tam giderlerken kiracı adayı "aklıma bi fikir geldi" diyerek ev sahibimin kulağına bi şeyler fısıldadı. Ev sahibim "çok iyi fikir" dedi. Üçü birden koşup apartmanın ana sigortasındaki benim dairemin sigortasını söktüler, dairemin vanasını kapatıp suları kestiler. Evsahibim "siz girdin, ben burda nöbeçi kalıcam, artık bu şartlara sat komandosu olsa dayanamaz, sinirleri bozulur çıkar" dedi.

9 Haziran : Bütün gece karanlıkta oturdum, evsahibim de kapının önünde oturdu. Bi daha ev kiralayacak olursam depozit peşinattan önce sinirli misiniz diye sorucam.

Akşam üzeri Rauf aradı, "Gönderdiğim erzakları aldın mı" dedi. Meğer giderken bakkala uğramış, benim için beş milyon liralık alışveriş yapmış. Rauf telefonu kapadı, hemen bakkalı aradım, çırak çıktı "Doğru abi, bi adam geldi bi sürü şey aldı, parayı ödedi, sonra çıkarken 'Bunları bi zahmet Orçun beye götürür müsün canım' dedi bana Usta 'Hay hay, hemen götürür' dedi. adam çıkıp gittikten sonra ben tam erzakları getiriyodum, usta seslendi 'Manyak mısın lan, çabuk o torbaları boşalt malları raflara geri diz, bunları borcuna sayıyoruz, hesaptan düşücez' dedi, ben de 'Hiç olmazsa bi paket makarna götüriyim' dedim, kabul etmedi. Ama ben bi paket makarna arakladım, sakladım. Akşam iş çıkışı getiririm, alo Orçun abi usta geliyo, kapatmak zorundayım" dedi.

Akşam üzeri kapının önü hareketlendi, evsahibinin kaynı nöbeti devralmaya geldi.

10 Haziran : Sabah çırak aradı "Abi akşam makarnayı getiremedim, kusura bakma dalmışım yanlışlıkla eve götürmüşüm, annem kıymalı soslu makarna yaptı, abi inan özendirmek için söylemiyorum ama çok güzel olmuştu, neyse ben bugün bi tane daha çalarım" dedi.

Öğleden sonra çırak tekrar aradı. Sesi titriyordu, ağlamaklı "Orçun abi, kusura bakma ben bu işte yokum, ben hırsız diilim abi yapamıycam, bugün tam altı kere makarnayı çaldım vicdanım elvermedi tekrar yerine koydum, ama inan son olarak yerine koyduğumda artık kesin kararımı vermiştim, bi daha yapamam, afedersin beni bağışla" dedi.

Akşam üzeri tekrar telefon çaldı, çırak "Abi telefonu kapattıktan sonra tekrar düşündüm ve makarnayı çaldım, tuvalete gidiyom diye ustayı kandırdım, senin eve geldim ama ev sahibinin kaynını senin evin kapısında nöbet beklerken gördüm kaçtım. Dışardan evinin balkonuna attım ama bi alt dairenin balkonuna düştü, istersen ordan al" dedi. Şaşırmıştım. Tekrar telefon çaldı, açtım baktım çırak "İnsan bi teşekkür eder be abi, hani belki iyi atamadım alt balkona düştü ama yine de insan iyi niyetim için bi teşekkür eder" dedi. Teşekkür ettim.

Gece geç vakit bi ara balkona çıktım. Alt dairenin balkonunda duran makarnaya baktım, bir coşku seli gibi orda öyle duruyodu. Gülümsedim, içeri girdim.

11 Haziran : Bugün borç istemek için sabah erkenden Rauf'u aradım, yerinde yoktu. Sonra tam dokuz kez aradım, dokuzunda da yerinde yoktu. Tabi borç istiyeceğimi sezdi ve paso yok dedirtiyo... piyyvvv... vay be...

12 Haziran : Rauf! Bana kelek ha, görürsün sen. Bugün eski işyerimi kısım şefini aradım. "Ben Rauf'un teyzesinin oğluyum, Rauf'a dikkat edin kendisine pek güvenilmez, çok acaip bi adamdır. Hatta mümkünse işten çıkartın, gerçi maddi olarak mağdur olur ama biz ailesi olarak onu karşılamaya hazırız. Çünkü saçma bi hareket yapar, nebiliyim, para çalar vesaire hem siz mağdur olursunuz, hem bizim aile şerefimiz zedelenir, lütfen işten atın onu" dedim. Kısım şefi bi şey demeden telefonu kapadı.

Akşam üzeri Rauf geldi borç para bulmuş. Evsahibinin parasının bi kısmını, bakkalın borcunu ödedik, alışveriş yaptık, güzel bi akşam yemeği yedik, Rauf tuvalete gitti hemen kısım şefini evinden aradım "Ben Rauf'un teyzesiyim, benim bi deli oğlum var sizi arayıp Rauf hakkında ileri geri konuştu mu, konuştuysa sakın inanmayın. O dünyanın en namuslu insanıdır, bi tanedir Rauf ben ona kefilim" dedim. Yine bi şey söylemeden kapattı telefonu. Rauf tuvaletten çıktı "O kadın sesi neydi, biri mi geldi?" dedi.

"Yoo, Levent Kırca televizyonda bi kadının taklidini yapıyodu" dedim, gülüştük...

Akşamsefası

DÜŞKOVALAYAN HAYVANLAR ALEMİ

Atilla Atalay

Bir gün Arap, bizim balkonun altına tam yedi tane daha "Arap" yavruladı.

Bilindiği gibi, siyah köpeklerin alayına mahalleli tarafından "Arap" adı verilir. Aynı zihniyet, kedilere "tekir", papağanlara "Yakup" adı takar, sivrisineklere kısaca "sivri" der, maymun görünce leblebi atar, muhabbet kuşu beslerse de "en büyük fenerbahçe" dedirtebilmeye azami gayret gösterir. İkişer aylık sürelerle kavanozda tek balık veya su kaplumbağası besleyip, adı geçen mahlukatı bir şekilde telef eden "ergenleri" de yazının burasında anmadan geçemeyeceğim. Yani mahalleliler, hayvanlar dünyasıyla ilişkileri belli, gayet açık ve net kimselerdir.

Daha derinlemesine bakıldığında hemen her semtte onlarca kediyle evini paylaşan "kaçık teyzeler", bülbül ötüşlü kanaryaya "gençliğinden beri hevesi olan amcalar" göze çarpabilir. Efendim, bunların ya "zürriyeti kurudur" yani çocukları olmadığı içün kedi köpeğe sardırmış manyak kimselerdir, yahut nedensiz yere sadece "manyaktırlar". Yoksa mahalle arasında, apartman içinde, "normal kimse" hayvanatla ööle fazladan laubali olmaz. Ayrıyetten yargıtayın konuyla ilgili içtihat kararı vardır, muhtemelen günahtır da.

Elbette tüm bunları babam benden daha iyi biliyordu. Ama durumu pek iyi değildi açıkçası. Sekiz "arap" birden bizim kapıya yazıldı yazılalı, bir veteriner edasıyla hayvanların bakımıyla ilgileniyor, geceleri el feneriyle başlarına inip koğuş sayımı yapmadan uyumuyordu.. Arap ananın sütü yetmediğinden yavrulardan üçü öldüğünde hepimiz üzüldük. Fakat babam "atları vurulmuş faytoncu" gibi neredeyse yemeden içmeden kesildi. Bu "faytoncu" benzetmesini babama "Özgül 2 Pastahanesi"nin sahibi Tevfik yapmıştı. Babam, pastacıya acı acı gülüp, tüm hayvanseverlerin klasik repliğini attığında başımıza gelecek olanı anlamıştım: "Hayvanları sevemeyen insanları sevemez ki..." Evet, gayet açıktı, hayatımıza fiilen bir köpek çetesi girmişti... Babama kalsa hepsine bakardık. Fakat Pastacı Tevfik'in marifetiyle köpek yavruları, çilyavrusu gibi mahallenin her yanına dağıldı. Zira kapı komşumuz pastacı, yavruların dükkanına pire getirip müşteri götüreceğine inanıyordu. Diğer esnaf da aynı görüşteydi. En son yanımızdaki taksi durağından bir şoför, hayvanı "arabasının tekerleğine işeyip, ekmek teknesini mundar ettiğini" söyleyince, babam postacıya köpekleri habersiz dağıttığı için bozuk atmaktan vazgeçti. Neden sonra, yavrulardan birini alan çocuk, bakamadığını söyleyip yavruyu postacıya geri getirdiğinde, babam mahalle esnafına "bu yavrunun rızkının burdan yazıldığını, hayvanı bir daha geri göndermenin uğursuzluk getirip bereketlerini kaçıracağını" belirten bir geyik çevirdi. Sonra, hep birlikte değişiklik olsun diye köpeğe "Arap" adını verdiler.

Önceleri pilli gibiydi. Piti piti ordan oraya dolanırken, sanki bir yerinde düğmesi varmış da kapatınca hepten duracakmış hissine kapılıyorduk. Sonraları "pilli" olsa bile, ancak çift dingilli kamyon akü süyle çalışabilecek tuhaf bir cüsseye sahip oldu. Kulübesini peşinden sürükleyerek dolaşmaya başlayınca ve biz O'nu ancak üç kişi bir araya geldiğimizde bile zaptedemez olunca, aklımızı kara düşünceler sardı. Arap kendince "oyun oynuyordu" ama o cüssesiyle gerçekleştirdiği en ufak devinim, adeta ufak çapta bir "arz hareketine" yol açıyor, insanların çığlık çığlığa kaçışmasına neden oluyordu. Mahalleli, "Arap karşıtı bir lobi" oluşturmakta gecikmedi. Ama Arap, lobiyle "saklambaç oynamak" istiyor, haşarı veletlerin kendisine attığı taş ve tahta parçalarını koşup, fırlatana geri vermek için hayvanüstü bir çaba sarfediyordu. Biz çaresiz, kainattaki bütün köpek "sahiplerinin" diğer insanlara söylediği cümleyi tekrarlıyorduk: Bişey yapmaz... Bu tek cümle lobiyi yatıştırmıyordu tabi. Lobinin ileri gelenleri arasında gerçekten tuhaf insanlar vardı. Orta yaşlı top sakallı bir adam, Arap'ın havlayarak arabasının alarmını harekete geçirdiğini ileri sürüyor, bu savını kanıtlamak için bizi beraberce bir deney yapmaya zorluyordu. Annem adama Pavlov adını takmıştı. Deney günü Arap inatlaşarak asla havlamayınca Pavlov Bey çok çırpındı. Arap'a arabasını gösterip "tut, tut" dedi, hayvanı tedirgin edip havlatmak için bir seri tuhaf beden hareketleri yaptı. Arap tüm bu olup biteni kafasını hayretle bir sağa bir sola yatırarak, parlak zeytin gözleriyle Pavlov Bey'i süzerek izledi. En son adam arabasının başında kendi kendine havlayıp alarmı çalıştırmaya, deneyi sonuçlandırmaya uğraşırken Arap olay yerini sessizce terkedip, daha önceden bahçeye gömdüğü kemikleri aramaya gitti.

Lobi içinde Arap'ın en sevdiği kişi, Karadenizli bir zabıta memuruydu. Arap, memurun şapkasına, göğsündeki zabıta rozetine filan tutuluyordu heralde. Memur, "Kuçukçekmaca Belediyasunun" kendisine verdiği yetkiyle Arap'ın veterinerden alınmış nüfus kağıdını görmek için her geldiğinde, hayvan deliriyor, olmadık sevimliliklere tuhaf cilvelere başlıyordu. Bir elini bahçe kapısına koyup ayağa dikiliyor, diğer eliyle de "naaber moruk" gibisinden pöt pöt pöt zabıtanın omzuna vuruyordu. Bir süre beraberce oynuyorlar, neden sonra, zabıta şapkasını tekrar başına geçirip babama "Ha bu hayvani çok şikayet eden var. Zaptedun, bi puçluk çikmasun. Yoksa alir, koyar bi kutuya cötürürum ha" diyordu. Ben de en çok bu "kor bi kutuya götürürüm" muhabbetine bayılıyordum. Arap hangi kutuya sığacaksa!..

Gitti sanıyordum. Babam, ben İzmir'deyken, artık başedemeyip Samatya'da bahçesi olan bi çocuğa verdiğini söylemişti. "Nası kıydın hayvana yaa" dediğimde, "Bütün gün sen mi uğraşıyodun keranacı, şu daraşmalık yerde insan bile zor yaşıyo, boşa eziyet oluyodu hayvana" diye bağırıp beni paylamıştı. Çok sonra laz zabıta kapının önünde beni çevirip, "O Arap çöpek hakikatli bi hayvanidu. Yazik oldu araba ezdu" dediğinde anladım. Bi çocuğun peşinden yola çıkmış, oyun oynuyolarmış, geri geri gelen bi fırın kamyoneti ezmiş. Sesi bile duyulmamış. Üzülür diye ilkten babama da söölememişler, sonra "bi kutuya koyup gömmüşler".

Hiç üzülmedim. Şunca insan ölürken Arap için gözümü doldurmayı "insaniyetliğime sığdıramadım". Laz zabıtanın omzuna pöt pöt vurup, bişey olmamış gibi işe gittim. Aylar sonra, alkollerden eve döndüğüm bir yaz gecesinde, taksiden iner inmez, kapının önünde park halinde duran Pavlov Bey'in arabasına yöneldim. Kaputuna iyice yaklaşıp "Hav Hav Hav....." diye bağırdım. Canavar düdüğü eşliğinde, acaip kahkahalar atarak kimseler görmeden eve kaçtım, o kadar çok güldüm ki... Ağlamadım ama...

Akşamsefası

ŞEHİR AŞKİYASI

Sezai Sarıoğlu

Bitmedi, daha bitmedi şaşkınlığımız.
Üstelik bitecek gibi de değil (...)
Yıllardır ama yıllardır neyi koysalar önümüze
Alıştık, sadece bir türlü bakıyoruz.
İşte biz böyle yapıyoruz.

(E.Cansever, Umutsuzlar Parkı)

Albümleri karıştırıyorum... (C)ezaevleri önünde geçmiş zamanda çektirilmiş bir fotoğraf gözüme ilişiyor. "Cezaevi önünde kukla hatırası" denebilecek bir fotoğraf; eskimez olanların, sabrı deneyenlerin fotoğrafı.

Bir fotoğraf; ana, baba, çocuklar ve sevgililerden oluşan görüşmeciler... Görüşmecilerin ellerinde birer kızılderili kuklası. Size çiçek yerine bu fotoğrafı sunsam ne hissederdiniz? Uzaktakine özlem, korku ya da gereksiz bir eşya. Mekanların politikasına inanır mısınız?

Sahi size, ölmeden önceki bir direnişçinin son bakışı yerine bu fotoğrafı hediye etsem ne düşünürdünüz?

Ben o fotoğrafı gördüm, içim ışıdı, azıcık üşüdüm, sonra ısındım, sonra ayaklarımı onardım, sözcüklerimi dudaklarıma teyelledim... Özel bir fotoğraftır bu. İçimden, "Görüşmeciler içerdekilere kızılderili kuklası götürüyorlar" diye geçirdim.

Öyle değilmiş. Tersine, kuklaları içerdekiler görüşmecilere armağan etmişler. En düzenli hareketi "olmak" olanlar, inceliklerini kuklalar biçimine sokmuşlar meğer.

Yanıldım, bilerek yanıldım. Hatıralarımdan yanıldım; "Ve düş içinde yaşayanlar düş içindekileri" görmeyebilirler zaman zaman. Kendi yarattığı yanılsamalara sapabilir insan.

Böyle güzel fotoğraf bulmuşken bakılmz mı? Hem fotoğrafa bakıyorum hem de, Umutsuzlar Parkı'ndan şiir okuyorum onlara. Sesimi duyarlar mı bilmem, ama okuyorum:

"Bu bizim en düzenli hareketimiz: olmak / Asılıp kalmışız sokak fenerlerine

Asılıp kalmışız öyle, görenler bizi görüyor / Görenler bizi görüyor ve gidip geliyoruz dikkatle

Doğrusu, niye saklayalım, hepimiz bunu yapıyoruz/ Ama biz yaşıyorken de bunu yapıyoruz sadece

Cansız / Ve gidip geliyoruz dikkatle."

Sene bin üçyüz kırkbir değil. Üç-beş yıl öncesi. Yer; Çanakkale (C)ezaevi... Direnişler ve bir açlık grevleri dönemi...

İçerdekiler, kar-kış, devlet-hükümet demeden görüşe gelen dışarıdaki kahramanlara jest yapmak isterler. Tuzaklar kurulmuştur yeryüzüne ve gökyüzüne. Acıları uzakta, umudu yakında bekletmeksizin yaşanmayan bir mekandır orası. (C)ezaevi kapılarında sonsuz bekleyecekmiş gibi konaklayanlara armağan vermek gelir içlerinden. Şu anda yurtdışında firari yaşayan bir aşkiya gece-gündüz çalışarak, tükenmez kalem ve bez parçalarından onlarca "kızılderili kuklası" yapar. Kuklalar masada birikir, "masa da masaymış ha / Bana mısın demedi bu kadar yüke" diye espriler yaparlar. Aşkiya ha babam kukla yapar görüşmecilere. Masa dayanır. Zaman eskir.

Kızılderili kuklası bir imge olarak tasarlanır. Beyaz adama karşı, umudun, mücadelenin ve onurun, yitmemenin imgesidir. Aracısız konuşamayanların bir aracıdır kuklalar. Görüşmecilerin herbirine birer tane armağan edilir. Görüşmeciler sevinmişler midir?

Fotoğraftaki çocuk, "o günden beri kızılderililer derneğinin üyesiyim, durmadan mutluyum" demiş midir, dememiş midir kulağıma?.. Umutsuzlar Parkı'nı okurken elime böyle bir fotoğraf geçiyor... Bize pek yakıştırılmayan şeylere rastlıyorum her nedense bu fotoğrafta ve bu fotoğrafa dizeler okumak geçer içimden:

"Bizse kısa bir oyun tutturduk, hiç! yetinmek için sadece / öyle bir sahne ki bu: anladık, sevdik, ve unuttuk her şeyi / Sonra bir tramvay daha geldi."

Fotoğraflara bakmaktan gelirken, şiirin içinden bir tramvay gelip ölüm haberini veriyor. Sadece görüşmecilere değil, dışarıdakilere Kızılderili kuklası yapan içimizden birinin öldüğü haberini veriyor ajanslar:

"Aygün Uğur Ümraniye cezaevinde öldü..."

Bir tramvay geliyor ötelerden... Görüşmeciler kuklalara sıkı sıkıya sarılıyor... Ne ilginç ben de kuklalarla kucaklaşmayı öğreniyorum. Kuklalar yoluyla dokunmak, hissetmek, konuşmak özel güzel bir ilişki biçimidir. Bizi gittikçe daraltan ilişkilere tenleri eriyenlerin kukla yapmaları uygulamalı tarih dersinde bir yanıt değil midir? Bazen karıştırıyorum, ama eminim kuklalar kızılderiliydi ve iplerden yukarı doğru görüşmecilerin boynuna doğru koşuyordu. Fotoğraftaki bir çocuk ceplerindeki kuşları azat ediyordu, ama kuşlar dönüp tekrar çocuğun ceplerine giriyordu...

Kuklalar yoluyla da ironilerle dolu bir tarih kurmak kimin aklına gelmişse iyi gelmişti. İçerdekinin ellerinden, dışarıdakinin ellerine uzanan bir dokunma biçimidir bu. Düz zamanların, kapalı mekanların yorgunluğundan bir yanıttır. Seyir ve gölge oyununun kukla simgesiyle seyredenlere, gölge insan olarak kalanlara bir itirazdır belkide... Bir ince sitem... Çareleri tükenmez olanların tükenmez kalemlerle yaptıkları bir sitem...

Kuklaların, insanı çağıran, şaşırtan, gizli kapaklı yanlarını açığa çıkartan yanları vardır. Voltalarda gül büyütürken yapılmış bu kuklalar artık hatıraların içinden yüksek sesle bir şeyler söylüyordur. "İçinden bir şey tut dendiğinde aşk tutan"lar, yani aşkta ve aşkiyalıkta ısrar edenler yaptıkları kuklalarla dillenmektedirler belliki.

Görsel bir iletişimdir bu. Görüntünün dilidir kuklalar.

"İnsan fotoğrafları iyi bilmeli" diye geçiriyorum içimden. Anıları iyi tanımalı. Kızılderilileri, beyaz adamları, yanında aşk kelimesini gezdirenleri iyi bilmeli.

Biz bu kendimizi boşuna soruyoruz kendimize / Boşuna asıyoruz onları, boşuna öldürüyoruz

Bu bizim gözlerimizden ufacık şeyler geçiyor- acaba?/ Evet, çok değil, bakışırken düzeltiyoruz

Biz ne garip şeyleriz ki; doluyuz, bazıyız, avuntuluyuz/ Ve bizim en güzel öldüğümüzdür bu: yaşamak

Ben biliyorum, yalan mı, siz de biliyorsunuz.

İnanmayanlar cezaevleri önlerindeki görüşmecilere ve kızılderili kuklalara sorabilirler.

Ayça Şen

VASİYETİM

Zenginlere bütün kabuslarımı bırakıyorum. Ben zengin olamadım, kimse olmasın. Dilencilere hiçbir şey bırakmıyorum. Yaşarken de bırakmazdım zaten.

Küçükken bir karavanımız olsun isterdim. Arkadaşlarımdan farklı olarak bir yazlığa ait olmak istemedim. Diğer insanlardan farklı olarak hiçbir ülkeye ait olmak istemedim. Teoride gerçekleştirdiklerimi asla pratiğe dökemedim. Sakin sakin haber veremedim. Paniksiz hiçbir işi beceremedim. Şimdi de vasiyetimi yazıyorum dehşet içinde.

Kanlı gözlerimi ona bırakıyorum. İster çöpe atsın, ister ben yarattım deyip duvarına assın. Kolumu, bacağımı da ona bırakıyorum. İster dötüne soksun, ister kendininkileri kesip benimkilerden protez yapsın, ister yeni sevgilisine hediye etsin şık bir paket içinde.

Saçlarımı yanıma alıyorum. Dudaklarımı bakın şimdi yiyorum.

Sırtımı anneme bırakıyorum. Çok severdi keselemeyi. Annelerin en sevdiği şey, çocuklarına kese yapmaktır. Ben çocuğuma kese yapamadım, o yapsın, sert sert yapsın ki, hiç kir bırakmasın.

Vasiyetimi yazarken şarıl şarıl ağlıyorum. Babamın ölümünde bile bu kadar ağlamadım. İnsan kendi ölümünden çok hiçbir şeye ağlamıyor. Bu kadar sıradan olduğum için ve kendime acıdığım için şimdi daha da çok ağlıyorum.

Bavulumu dışişleri bakanına bırakıyorum. Rahat rahat kullanamadığım bavulumu. Köpeğimi ölsem de ölmesem de anneme veya size bırakıyorum, daha fazla bakamayacağım.

"Evet" ve "hayır"ları Erkan Yolaç'a, peruklarımı beni kel olduğunu öğrendiğimde küçücük bir çocukken derinden yaralayan Erol Evgin'e bırakıyorum. Bu yüzden perukları da en cart kırmızıya boyuyorum her taktığında kafasının kanaması için.

Kutunun içindeki kadını öldürmeden kesme numaramı Sermet Erkin'e bırakıyorum. Evimdeki 1950'lerden kalma Zati Sungur kitabını da ona bırakıyorum her okuduğunda içinin daha da sıkılması için. Hokkabaz denmesine çok kızan Sermet Erkin'e...

Can acılarının kan kusturanını beni narkoz vermeden gereksiz yere acıdan bayıltan ve yarayı temizleyemeyen vahşi doktora bırakıyorum. Hatta bu yüzden intikamımı almadan ölmemeyi bile düşünüyorum ama neyse... Siyah pantalonumu Necla teyzeme bırakıyorum, zayıf gösterir, neşesi yerine gelir, daha çok kahkaha atar.

Günlüğümü kimseye bırakmıyorum, çünkü yok. Tanrıya şükür ki onüç yaşındayken tuttuğum günlüğü annemin kocası boşanma davalarında mahkemeye delil alarak verdi. İçi korkunç küfürlerle dolu günlüğü. Hakimin yüzü kızardı, annemin yüzü kızardı, adamın yüzü meşinden: Benim de...

Küfür kolesliyonumu ağabeyime bırakıyorum. Bana öğrettiklerinin yanına eklesin. Ansiklopedilerimi de ona bırakıyorum. Kabız olduğunda saatlerce okur tuvalette. Telsiz telefonumu kaçak hat çeken hırsız ruhlu komşuma bırakıyorum, erkek arkadaşlarımıysa ev sahiplerime.

Küçüklük resmimi çizdiğim tabloyu "Anneannemin en sevdiği tavuğu" adıyla eski bir dergiye yazı yazan en yakın arkadaşıma bırakıyorum. Dünyanın bütün rahat huzur evlerini anneanneme bırakıyorum. Babama bütün borç senetlerimi bırakıyorum ardından beddua edilmesi için. Beni bu dünyaya kustuğu için çaresiz annemin rahmiyle.

Sevdiğim yazarlara da alamadığım en pahalı resim kitaplarını bırakıyorum okumadan resimlerine bakmaları için. Sevmediklerime en sıkıcı aşk kitaplarını, beyaz dizileri, Polyanna'yı, eleştirileri ve yaya geçitlerini bırakıyorum hiç arabaları olmayacağı için rahat koltuklarına oturacakları.

Zenginlere bütün kabuslarımı bırakıyorum. Ben zengin olamadım, kimse olmasın. Dilencilere hiçbir şey bırakmıyorum. Yaşarken de bırakmazdım zaten.

Dayılarıma dünyanın bütün güzel kadınlarını bırakıyorum ve içkilerini. Köpeciğime en güzel ve lezzetli kemiklerini tahmin edilebileceği gibi. Kapıcılara, güvenlik görevlilerine ve taksicilere de iktidar komplekslerini bırakıyorum daha fazla kullanabilmeleri için.

Şimdiye kadar hazin sonları olan bütün ev hayvanlarının yeniden hayvan besleyen sahiplerinin hayvanlarını ellerinden alıyorum ve bu olaydan ders almayan insanları tutukluyorum izninizle.

Geceleri kabus gördüğü ya da uykusu kaçtığı için uyuyamayan bütün gece insanlarına en güzel hayallerimi bırakıyorum hayal kurarak uyuyabilmeleri için.

Ya da şöyle söyleyeyim, sabaha karşı tek tük ışıkları yanık kalan mutsuz evlere ortak arkadaşlıklar veriyorum. Namaza kalkan anneannelere, dedelere nurlar indiriyorum her gece mutlu olabilmeleri için hayatlarının son demlerinde.

Sevaplarımı (eğer yaptıysam) Tanrı'ya bırakıyorum bir de beni döven din hocama. Onlar severler, iyi de değerlendirirler.

Evimi anneme bırakıyorum. Kirayı ödeyebilirse saksı çiçeğiyle birlikte. Hayatta kendine ait hiçbir şeyi olmayan anneme. Diğer her şeyimi de anneciğime bırakıyorum.

Kendime neler neler bırakıyorum bir bilseniz. Başka bırakacak bir şey bulamıyorum bu akşamki vasiyetimde...

Akşamsefası

Geçmiş Zaman Olur ki

EFLATUN NURİ

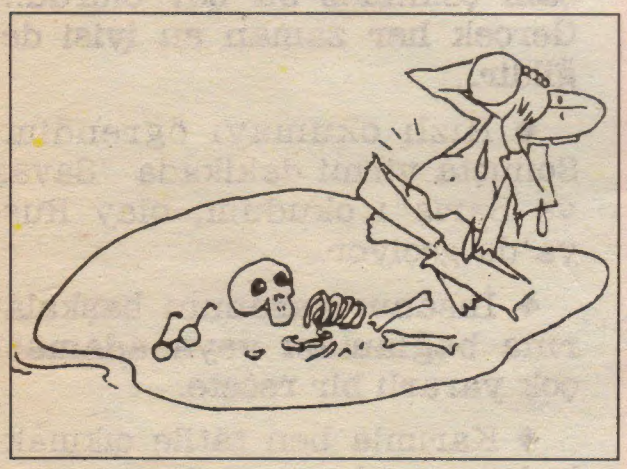

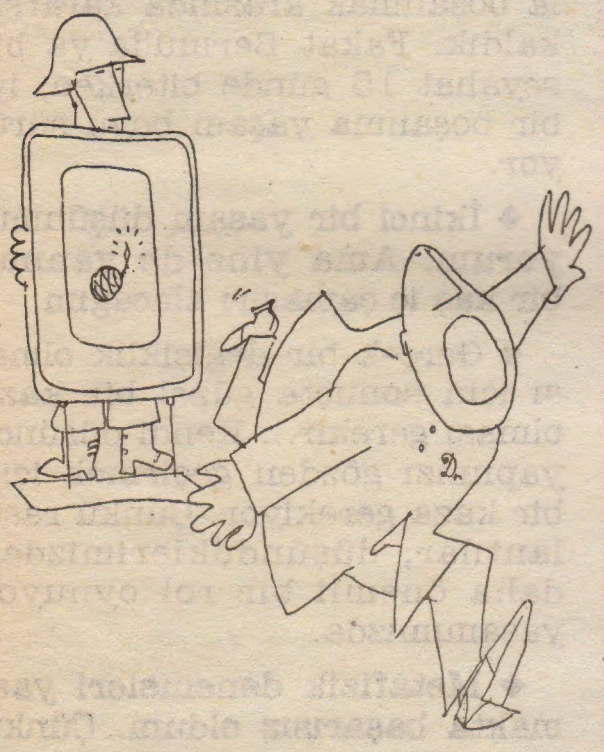

"Kendi Kendine Konuşmalar..."

CÜNEYT ÖZDEMİR

Aradan neredeyse birbuçuk-iki ay geçti. Böyle bir yazı yazılmalı mı, yazılmamalı mı diye çok düşündüm. Konuştuklarımın, okuduklarımın, tartıştığım fikirlerin doğruluğundan emin değildim. Hepsinin sağlamasını "zaman" yaptı.

29 Ağustos 1996. Dumanaltıydık. Barbeküden yükselen duman gözlerimi yakıyordu. Neredeyse kimse kimseyi görmüyordu. Herkes masanın etrafındaydı. Bir tek o ve ben dışında... Karşı köşelerde oturuyor, ikimiz de konuşmuyor, konuşulanları dinliyorduk. Ben tam anlamıyla kopmuştum. Konuşulanları anlamıyor, dumanın gözlerimden beynime ulaştığını düşünüyordum... Bir süre sonra yanıma geldi, tanıştık. O beni tanımıyordu, oysa ben O'nu tanıyordum. Gerçi hiç karşılaşmamıştık, ancak son günlerde gazetelerde yazdığı kitabı hakkında sayfa sayfa röportajları çıkıyordu. Arka arkaya değerli(!) "Türk Büyükleri" köşelerinde kitabından alıntılar yapıyorlardı. Üstelik kitabı muzır kurulu'nun gazabına uğrayıp toplatılınca, bu ilgi de ikiye katlanmıştı.

"Kitabın toplatıldığı için üzüldüm.." dedim. "Ben üzülmedim, bu sayede çok iyi reklamı yapıldı" dedi. Donakaldım.

Aslında benzer bir tepkiyi çok kısa bir süre önce çeşitli illerde filmi yasaklanan yönetmen arkadaşımdan da hemen hemen aynı sözcüklerle bir kez daha duymuştum, şaşırmamalıydım. Ancak elimde değil. Kafam bir türlü almıyor, yüreğim kabullenmek istemiyordu. Yazarların, yönetmenlerin, kitapları filmleri yasaklanıyor, ortalık ayağa kalkıyor, sansüre karşı yazılar yazılıyor, herkes tepki gösteriyor, asıl tepki göstermesi gerekenlerse, "Onlarsa" susuyor, bırakın susmayı bir kenarda durup olanı biteni seyredip açık açık "Oh, ne güzel reklamımız oluyor" diyerek el çırpıyorlardı. Daha kaç kişi görürsem göreyim, bir türlü alışamıyordum.. Oysa bu arada haklı çıkan hep onlar oluyordu. Yasaklar ilgiyi arttırıyor, kitaplar yok satıyor, filmler vizyondan inmiyordu.

"Kitabını okumadım, okumayı da düşünmüyorum" dedim. Bu sefer şaşırma sırası ondaydı. "Neden?.." dedi. "Yazdıklarından alınan alıntıları okudum. Durduğun yeri beğenmiyorum" dedim. Anlamadı. Ancak anlamaya çalıştı... Ben de anlatmaya...

"İlk olarak, her şeyi herkesi reddettiğini söylerken aynı zamanda bu kadar çok medyanın önünde gözükmen beni rahatsız ediyor. Farkında mısın sen de o karşı çıktığın 'İn' değerlerden biri oldun çıktın. Oysa sen zaten bütün bu insanlardan şikayetçi değil miydin! Bu yüzden 'okuduklarım doğruysa şayet' işi gücü bırakıp önce uzun bir Afrika gezisine, sonra da Belgrad Ormanları'nın yanındaki çiftlik evine yerleşmemiş miydin? İşte şimdi reddettiğin her şeyi tekrar, ama bu sefer de medya içinde yaşamaya başlamadın mı? Ee, o zaman tüm yazılanların ne anlamı kaldı. Ben bu durduğun yeri beğenmiyorum. Daha doğrusu hakkım olmasa da elimde olmadan rahatsız oluyorum..." dedim.

Sustu. "Çok katısın" dedi, "Katı ve önyargılı... Bir kitap yazdım ve insanların bunu okumasını istiyorum. Medyayı kullanmadan bunu başarmanın Türkiye'de başka bir yolunu biliyor musun? Sen insanların yalnızca siyah ve beyazlarda yaşamasını bekliyorsun. Oysa bir de griler var ve hayat istesek de istemesek de bu grilerin içinde yaşanıyor. Belki ben de o griliğin içinde bir yerlerdeyim. Hatta sen bile farkında olmasan da o griliklerin içindesin."

Artık tartışıyorduk... "Haklısın" dedim. "Belki ben de griliklerin içindeyim. Ancak bir farkla; ben grilerde yaşasam da grilerden memnun değilim. Gönlüm beyazda, hatta siyahta.. Ama şu anda yaşamaya mecbur kaldığım arada değil... Bu dediğin bir kadının bir erkeği aldatmasına benziyor. Birbirini başkalarıyla aldatan iki sevgili arasında sen bana 'aldattığını' söylemek bir erdemdir diyorsun. Oysa ben 'hiç aldatmamanın' erdem olduğuna inanıyorum..."

O gece uzun süre konuştuk ve sonunda ikimiz de sustuk... Duman dinmiş, masa boşalmış, herkes gitmişti. Biz de çıktık. Gecenin sonunda "O" ormanın yanındaki çiftlik evine doğru yola koyuldu.. Benim bir çiftlik evim yoktu. Kendi ormanımda çoktan kaybolmuştum...

Sonraki günler o gece konuştuklarımızı düşündüm. Arkadaşlarıma anlattım, onlarla ve kendimle tartıştım.. Ve bir gün dayanamadım, "O" kitabı almaya karar verdim... Uzun aramalar sonucunda yeni baskısını buldum: 3. baskıydı. Ön kapağı aynıydı. Siyah bir zemin üzerinde yüzü olmayan bir adamın fotoğrafı vardı. Gri bir fotoğrafı... Arka kapağı ise bu sefer değişikti. Şu günlerde "in" olan çeşitli gazetecilerin, sanatçıların, işkadınlarının kitap hakkındaki düşüncelerinden alıntılar vardı. Kitabın içinde ise benzer gazeteciler, sanatçılar, işadamları, işkadınları yerden yere vuruluyordu... Çoğu zaman siyah beyaza karışıyor, övgü ile sövgü yer değiştiriyordu.

Her ne kadar okumayacağım desem de kitabı okudum. Ancak bir daha "O'nunla" karşılaşma fırsatım olmadı... "O" ise televizyonlara çıkmaya, aynı gazetecilere röportajlar vermeye devam etti. En son O'nu bir dergide gördüm. Adını hatırlamadığım bir filmi değerlendirmek için, kitabında yerden yere vurduğu "Türk Büyüklerinin Benzerleri" ile aynı masanın etrafında oturuyordu. Fotoğraftan anlaşıldığı kadarıyla ortam oldukça dumanaltıydı.

"O'nun" biraz ötesinde reklamsever yönetmen arkadaşım oturuyordu... Fotoğrafın altyazıları griydi... Bu sefer okumadım...

Ahmet Cemal

ÖZYAŞAM ÖYKÜSÜ

Asmalımescittendir kafakâğıdım;
Nil Lokantasında yazıldım okula,
on masalı birinci sınıfım.
Orospulardı ilk karnemi ıslatanlar.

Babamı burada tanıdım,
orospu değil diye anamı boşadığında;
insanlar tutturduklarında
babana benzeme, diye,
ilk otele burada taşındım.

Diplomamı Viyana Lokantasından aldım,
alt katında Madam Edith'in piyanosu;
valsler bastılar tuz yerine yarama.
Ceplerimde hep anason kokulu anılarım.

Ciğerlerini tükürürken ölen babamı
kedili Josefin'in pansiyonundan taşıdılar:
elimde ondan kalanlar bir bavul,
benimle bu sokakların kadınları ağladılar.

Asmalımescitte kaldı asıl kimliğim,
ve sırtımda bir küfe pazararttığı sevgi.
Sonradan kitaplar verdiler,
bense hep yaşamdan çevirdim.

(Geçmiş Bir Dua Kitabından. İyi Şeyler Yay.)

SAYI: 13 2 AĞUSTOS 1996 CUMA

SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK adına Mehmet ÇAĞÇAĞ ● **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ ● **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :** Kutlu ESENDEMİR **Öküz'e saman ve su verenler:** Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Ayça ŞEN, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Çiğdem ANAT, Derya SAYIN, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Eşber YAĞMURDERELİ, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇÖĞLU, Halil TURHANLI, Hacer YILDIRIM, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan PAMUK, Oktay GÜZELOĞLU, Ömer LAÇİNER, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN, Soner GÜNDAY, Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Fikret ÖZDEMİR **Bilgisayar Tasarım:** Murat YÜCEŞAN - Cebrail OKÇU - Vesile ÖZDEM **Montaj:** Kadri Çavuşoğlu **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54, **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

ABONELİK KOŞULLARI

AMERİKA - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 100 $ - 6 aylık Abone bedeli - 50 $ ● UZAKDOĞU - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 125 $ ● 6 Aylık Abone bedeli - 650 $ ● AVRUPA (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 100 DM - 6 aylık Abone bedeli - 50 DM ● AVRUPA (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli -110 DM - 6 aylık Abone bedeli - 55 DM ● YURT İÇİ (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 3.500.000 TL 6 aylık Abone bedeli - 1.750.000 TL ● BANKA HESAP NUMARALARI: Mark hesabı: 3002462 - 0 ● Dolar hesabı: 3002461 - 2 ● TL hesabı: 1100384 -7 ● (Hesap numaralarının hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine aittir)

Akşamsefası

HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 2 AĞUSTOS 1996 CUMA SAYI:13 FİYATI: 60.000.TL.(kdv dahil)

ÖKÜZ

çocuğumun ameliyat parası için yaptım her şeyi

◆ Geçmişine bağlı olan, çalışmanın erdemine inanan birinin yaşlılığı kabul etmesi mümkün değil.

◆ **Bir güldürü filminin sınırları içinde ciddi olmak zordur. İnsanlar gülmekten başka bir şey hatırlamıyor ve geriye kalan her şeyi unutuyorlar.**

◆ Eğer insan ölümsüzse onun toplam elektirik faturalarını hesaplamaya çalışın.

◆ **İnsanlara başka şeyler hissettirme kapasitemi keşfetmeye tapıyorum.. Kimsenin bir filmin daha iyi olduğuna karar vermeye hakkı yoktur. Komik olmak için hiçbir çaba göstermedim. Bu bende bir içgüdü. Sinema benim için tedavidir...**

◆ Yaşamımın tek pişmanlığı başka biri olamamaktır.

◆ **Hemen herkes başkalarının yanında olduğu zaman, bu insanların duymak istediklerini söylemeye çalışıyor... Hemşehrilerimin kalbinde yaşamaktansa kendi dairemde yaşamayı daima tercih ederim...**

◆ Her şeyden sonra insanlar filminizi görmek için 5 dolar ödüyorlar, 1.5 saat boyunca oturuyorlar, sonra çıkıyor ve diyorlar ki: "Evet, bu gerçekten çok güzel bir film. Çok komik, ama bu akşam nerede yemek yiyeceğiz?.."

◆ **Ordudaki rütbem savaş zamanı esir olmaktır.**

◆ Gerçekten bugün bir istisna olan, hiçbir şey yapmadım. Solunabilen bir derinlik derecesi var sadece. Deniyorum. Bir gün belki bazı şeyleri gerçekleştireceğim ve şöyle düşüneceğim: "Mozart veya Tolstoy filmimi görmek için gelseydiler, şunu diyebilirlerdi: 'Zaman kaybetmedim. Bunu görmüş olmaktan mutluyum!' Ümit ederim..."

WOODY

ALLEN

◆ **Hayatta kalabilmek için gerçeği reddetmek gerekiyor. Bütün gün bilinçli olsaydık yaşam çekilmez bir şey olurdu... Gerçek her zaman en iyisi değildir.**

◆ Hızlı okumayı öğrendim. Sonuçta yirmi dakikada "Savaş ve Barış"ı okudum; olay Rusya'da geçiyor.

◆ İnsanın yaşamını başkalarına bağlaması veya adaması çok yararlı bir reçete.

◆ Karımla ben tatile çıkmakla boşanmak arasında kararsız kaldık. Fakat Bermuda'ya bir seyahat 15 günde biterken, iyi bir boşanma yaşam boyu sürüyor.

◆ **İkinci bir yaşam düşünmüyorum. Ama yine de yanıma bir kaç iç çamaşırı alacağım.**

◆ Gerçek bir değişiklik olması için sonuçta güzel bir kaza olması gerekir... Kendi düşünce yapımızı gözden geçirmek için bir kaza gerekiyor. Çünkü rastlantılar, düşündüklerimizden daha önemli bir rol oynuyor yaşamımızda.

◆ **Metafizik denemeleri yazmakta başarısız oldum. Çünkü komşu kadının ruhunu inceliyordum.**

◆ Hitler'in Nazi olduğunu bilmiyordum. Onun telefon şirketi için çalıştığını sanıyordum.

◆ **Cenazemde orada olmamaya çalışacağım.**

(Çev: Nuray Yaşar-İlker Yaşar)

Aksamsefasi